

Ikt. sz.: KUB-41/26-3/2019.

KUB-3/2019. sz. ülés
(KUB-17/2018-2022. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Külügyi bizottságának**
2019. június 3-án, hétfőn, 9 óra 06 perckor
az Országház főemelet 55. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés megnyitása, a határozatképesség megállapítása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>Magyarország biztonság- és védelempolitikájának jövője</i>	5
<i>Dr. Benkó Tibor bevezetője</i>	5
<i>Dr. Sztáray Péter András szóbeli tájékoztatója</i>	10
<i>Ugrósdy Márton szóbeli kiegészítése</i>	14
<i>Dr. Benkó Tibor válaszai</i>	23
<i>Az ülés berekesztése</i>	29

Napirendi javaslat

1. Magyarország biztonság- és védelempolitikájának jövője
2. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Németh Zsolt** (Fidesz), a bizottság elnöke

Csenger-Zalán Zsolt (Fidesz), a bizottság alelnöke

Juhász Hajnalka (KDNP), a bizottság alelnöke

Bartos Mónika (Fidesz)

Dr. Zsigmond Barna Pál (Fidesz)

Dr. Brenner Koloman (Jobbik)

Gyöngyösi Márton (Jobbik)

Dr. Gurmai Zita (MSZP)

Molnár Gyula (MSZP)

Demeter Márta (LMP)

A bizottság titkársága részéről

Dr. Fürjes Róbert bizottsági főmunkatárs

Csizi Réka bizottsági munkatárs

Gódor Szilvia ügyintéző-titkárnő

Helyettesítési megbízást adott:

Nacsa Lőrinc (KDNP) Bartos Mónikának (Fidesz)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter

Dr. Sztáray Péter András, a Külgazdasági és Külügyminisztérium
biztonságpolitikáért felelős államtitkára

Ugrósdy Márton, a Külügyi és Külgazdasági Intézet igazgatója

Megjelent:

Németh Gergely helyettes államtitkár (Honvédelmi Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 06 perc)

Az ülés megnyitása, a határozatképeség megállapítása, a napirend elfogadása

NÉMETH ZSOLT (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó reggelt kívánok. Tisztelt Bizottság! Megállapítom a határozatképeségünket. Bartos Mónika fogja Nacsá Lőrinc képviselőtársunkat helyettesíteni.

Tisztelt Bizottság! Megküldtem a napirendet. Fölteszem szavazásra. Ki támogatja a megküldött napirendet? *(Szavazás.)* Egyhangú. Nagyon szépen köszönöm.

Magyarország biztonság- és védelempolitikájának jövője

Első napirendi pontunk Magyarország biztonság- és védelempolitikája. Nagy tisztelettel köszöntöm vendégeinket: Benkő Tibor honvédelmi miniszter urat, Sztáray Péter államtitkár urat, Ugrósdy Márton igazgató urat a Külügyi és Külgazdasági Intézetből és Németh Gergely urat, Benkő Tibor miniszter úr munkatársát, helyettes államtitkár urat.

Miniszter úrral pár szót váltottunk itt, a bizottsági ülés kezdete előtt, de már a meghallgatásokkor beszéltünk arról, hogy rendszeressé tennék ezt az egyeztetést, és miniszter úr vállalta, hogy évi rendszerességgel eljönne hozzánk, hasonlóan a külügyminiszter úrhoz. Külügyminiszter urat is hívtuk a mai ülésre, de sajnos nem tudott eljönni, de méltó helyettesítője van államtitkár úr személyében.

Először miniszter urat kérném meg, majd államtitkár urat és főigazgató urat, ezt követően pedig képviselőtársaimat szeretném majd arra kérni, hogy fejtsük ki kérdéseinket, álláspontjainkat. 11 óráig tervezzük a bizottsági ülést, mert akkor kezdődik a plenáris ülés. Miniszter úr, megadom a szót. Köszönöm szépen, hogy itt van közöttünk.

Dr. Benkő Tibor bevezetője

DR. BENKŐ TIBOR honvédelmi miniszter: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Alelnök Asszony! Alelnök Urak! Tisztelt külügyi bizottsági Tagok! Először is tisztelettel köszönöm a lehetőséget, hogy itt lehetek, és erről a fontos kérdésről, amellyel szinte nap mint nap találkozunk és foglalkozunk, elmondhatom a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség álláspontját és mindennapi feladatait.

Talán kezdeném ott, hogy Magyarország biztonsági környezete az elmúlt időszakokban milyen formában változott. Nem önállóan, mint Magyarország, hanem a világban és Európában végbemenő változások milyen hatással vannak Közép-Európára és Magyarországra egyaránt. Gondolom, sőt, biztos vagyok benne, hogy nem kell részleteznem azt, hogy ebben a világrendben, ami most körülvesz minket, milyen változások történnek, és elsősorban az új katonai fenyegetettségeket szeretném kiemelni. Ezek közül is azt mondom, hogy rendkívül gyorsan változik a biztonsági környezetünk.

Szoktam mondani, hogy ha a történelmi mértékekkel nézzük a változásokat, akkor ez a délszláv válság nem is olyan nagyon régen történt, ami Magyarországot érintette, elsősorban az ország déli határai mentén lakó polgárokat, lakosságot.

A másik, ami rendkívül fontos, hogy éppen ebből kifolyólag, ami történt a Nyugat-Balkánon, a volt Jugoszlávia területén, ott továbbra is nagyon instabil az a helyzet, amellyel találkozunk nap mint nap. Szoktam mondani, hogy a béke rendkívül törékeny, és a legfőbb feladatunk az, hogy a békét megőrizzük és biztosítsuk a magyar állampolgárok számára is a megnyugtató életkörülményeket.

Miért mondom, hogy rendkívül törékeny? Épp a múlt héten jártam Pécsett, és beszéltünk erről, hogy a délszláv válság időszakában, Barcs környékén milyen helyzet alakult ki, de ugyanilyen helyzet alakult ki a Dunától keletre eső részen is, és amikor ott elmondtam, hogy nagyon oda kell figyelni és hogy ezt a békét csak úgy lehet fenntartani, hogy több ezer katona vesz részt ott békefenntartói feladatban, pont aznap jött az, hogy a szerb haderőt készültségbe helyezték és a koszovói területen történő atrocitásoknak nevezett eljárásból adódóan bizony ott, a KFOR-ban, a koszovói erőikben lévő magyar alegységet is kirendelték a biztonság kedvéért, hogy ott ne legyen valamilyen szélsőséges atrocitások történjenek.

Ha tehát csak ezt nézzük és azt, hogy nem is olyan nagyon régen az ország keleti felében, Ukrajnában mi történt és hogy még mindig háborús helyzet van ott, amelynek komoly hatása van a Kárpátalján élő magyarokra is, akkor bizony azt kell mondani, hogy valóban olyan körülmények közepette él Magyarország és a magyar ember, ami elgondolkodtató. Ha ezt a gyorsan változó, rendkívül gyors változást nézzük, akkor azt is látni kell hogy nemcsak Európa térségében, de valahonnan származnak vagy keletkeznek ezek az atrocitások - ezek a különböző biztonsági környezetet befolyásoló dolgok.

És bizony itt meg kell említeni azokat az instabil államokat, amelyek a Közel-Keleten, illetve Afrika északi régiójában vannak, és amelyek eredményeként azt kell látnunk, hogy hosszú-hosszú évekre menőleg ennek a stabilitása nem megoldott. Éppen ezért tesszük azt, Magyarország is, hogy a katonáinkat ezekbe a térségekbe vezényeljük, és ott látnak el békefenntartó missziós feladatot, hogy a gondokat, a problémákat lehetőleg ott kezeljük, ahol azok keletkeznek, és onnan a lakosságnak ne kelljen elhagyni szülőföldjüket, hazájukat, hanem ott találják meg a békés egymás mellett élés lehetőségét.

Azt sem kell különösebben kihangsúlyoznom, hogy terrorizmus létezett korábban is, de ilyen mértékű terrorfenyegetettség, amellyel találkozunk a világban, az azt mutatja, hogy ezek a terrortámadások is nagymértékben hozzájárulnak a biztonságos környezetünk változásához.

Ha már egyszer az új kihívásokról, új katonai fenyegetésekről beszéltem, akkor mindenféleképp meg kell említeni azt a hibrid hadviselési formát, amely többek között Ukrajnában is volt, és bizony ez nemcsak egy hagyományos katonai fenyegetettséget jelent, nem kezelhető csak hagyományos katonai módszerrel és eszközzel. Vagy éppenséggel a hibrid fenyegetésnek egyik alágát, hogy így fogalmazzak, a kibertérben végbemenő műveleteket és feladatokat, amelyek nagymértékben meghatározzák a biztonsági környezet változását, és amelyre különös figyelmet kell fordítanunk a jövőben, mert mind a hibrid hadviselés, mind a kibertérben történő műveletek sajnos napi szinten lesznek jelen a környezetünkben.

Nem kívánok foglalkozni más biztonsági környezettel, amely Európára, Magyarországra hat, többek között a környezeti változások és egyéb más, mert sok-sok összetevője van egy biztonsági szempontból történő értékelésnek. Ugyanakkor szeretném kihangsúlyozni azt - mi, akik most már húsz éve tagjai vagyunk a NATO-nak, ilyen értelemben a NATO által elfogadott biztonsági kihívásokat is figyelembe véve -, hogy a NATO-nak két veszélyeztetettségi irány van a koncepciójában. Egyik a keleti fenyegetettség. Ez nem más, mint az orosz, tehát Oroszország által generált fenyegetettség, a másik pedig egy déli fenyegetettség. Ez néhány évvel ezelőtt jelent meg a NATO palettáján, hogy ezt is fontosnak tartja. Mi, akik tagjai vagyunk ennek a szövetségnek, mi úgy gondolkodunk, hogy számunkra rendkívül fontos a NATO-elvek szerinti együttműködés, és a közös feladatvállalás, mert a felelősség csakis így biztosítható.

Ha ezeket a biztonsági környezeteket és ennek változását így figyelembe vesszük, akkor el kell mondanom, hogy több olyan stratégiai kihívás is történt a biztonságpolitikában, amit előre nem nagyon lehetett látni. Vagyis lehet, hogy elsősorban a következményeit nem lehetett látni. Ez is arra hívja fel a figyelmünket, hogy ébernek kell lennünk, és éberként kell előrelátással ezekre a feladatokra, ezekre a kihívásokra felkészülni.

Mik lehetnek ezek, vagy mik történtek konkrétan, amit nem láttunk előre, hogy ez lesz a végeredménye? Ilyen például a Krím orosz annektálása, mert azért azt kevesen gondolták, hogy a Krím-félszigetet úgy fogja Oroszország annektálni, hogy ott nem lesznek hagyományos katonai csapások, hogy úgy is lehet elfoglalni földrészeket vagy területeket, hogy nincsenek nagy rakétacsapások, nincs harckocsihadosztály, ütközetbevetés meg nagy tüzérségi tüzélszervezet, hanem ebben a hibrid hadviselési formában is megoldható ez. Úgy, hogy az államgépezetet is tönkre lehet tenni, és működésképtelenné válhatnak országok. Vagy ilyen az Iszlám Állam térnyerése is. Lehetett látni, hogy milyen mértékben képes az Iszlám Állam annak radikalizálódása is hatást gyakorolni a világra és Európára. És hogy milyen támogatottsága van a világban?

Vagy ha a déli fenyegetettséget nézzük, akkor évekkel ezelőtt már Görögország, Olaszország, Spanyolország beszélt az illegális migrációról, a NATO mégis, azt lehet mondani, nem olyan régen döntött úgy, hogy igen, ez fenyegetettséget jelent a térségre és a térség lakosságára.

Mindezeket figyelembe véve, ezt a romló biztonsági környezetet, a NATO Washingtoni Szerződés 5. cikke egyre nagyobb súllyal kell hogy megjelenjen a tagországok, az államok között. Ez a kollektív védelemről szól és az egyenlő vagy közel azonos tehermegosztás és teherviselés is, hiszen nem lehet azt elvárni, hogy az Amerikai Egyesült Államok alkossa a hozzájárulás nagy részét, az európai országok pedig ennek haszonélvezői legyenek. És itt beszélhetek kisebb és nagyobb országokról is, a későbbiekben, ha kell, akkor ezt is nagyon szívesen kifejtem. Tehát felértékelődik a kollektív védelem kérdése, az 5. cikk, de ezzel együtt az egyenlő vagy közel azonos teherviselés tekintetében felértékelődik a washingtoni szerződés 3. cikke is, tehát hogy minden ország, minden nemzet köteles olyan képességet, védelmi képességet és katonai képességet kiépíteni és fenntartani, amely egyrészt garantálja az ország biztonsági helyzetét, másrészt megfelel a NATO-elvárásoknak és követelményeknek, vagyis olyan képességeket hoznak létre vagy hozzanak létre az országok, amelyek a NATO-nak felajánlhatóak, és a NATO a közös védelmi elv alapján tudja alkalmazni ezeket az erőket.

Ennek tükrében Magyarország is eltökélt olyan tekintetben, hogy a walesi NATO-csúcsértekezleten el is hangzott, hogy Magyarország 2024-re vállalja, hogy a GDP 2 százalékát védelmi kiadásokra kívánja fordítani. Ennek tükrében készült el az a honvédelmi és haderőfejlesztési program, amely ezt célozza, és amelynek keretében Magyarországon a Magyar Honvédség, nyugodtan mondhatom, hogy teljes megújuláson, átalakuláson kell hogy keresztülmenjen.

Ezt elsősorban azért mondom, hogy ez a honvédelmi és haderőfejlesztési program, amely 10 évre határozza meg a feladatainkat, a célkitűzéseket, magában foglalja a technikai eszközök teljes cseréjét, nyugati technikákra történő áttérését, és magában foglalja természetesen egy új technikai eszközöket felvonultató, működtető, üzemeltető Magyar Honvédség személyi állományának a felkészítését, kiképzését és oktatását egyaránt.

Ez a program ugyanakkor magában foglalja azt is, hogy szolidárisak vagyunk és együttműködők a NATO minden tagállamával és minden területén. Tudjuk és ennek megfelelően alakítjuk a mi szerepvállalásainkat, békefenntartói feladatban azt kell

mondani, hogy a békefenntartói feladatban részt vevő katonák mintegy 70 százaléka NATO-jellegű vagy NATO által vezetett békefenntartói feladatban vesz részt. Ugyanakkor azt is látjuk, hogy Magyarország a keleti és a déli fenyegetettség metszéspontjában áll, tehát számunkra mint szövetségesnek fontos a keleti fenyegetettség, ezért a balti államokban mi részt veszünk egyrészt kiképzésen, felkészítésen, a kiválósági központokban, az együttműködés területén vagy éppenséggel mint most is, a légtér felügyeletében és védelmében, tehát az úgynevezett Balti Air Policingban 4 db Gripen repülőgéppel és közel 100 fő katonával.

Ez tehát rendkívül fontos, hogy megértsük, hogy a keleti fenyegetettség, amely elsősorban Lengyelország, Észtország, Litvánia, Lettország tekintetében rendkívül fontos feladat, számunkra ugyanolyan fontos a déli térség, ezért a déli NATO-parancsnokságokon is ott vannak katonáink. De a keleti és a déli fenyegetettség metszéspontjában Közép-Európa nem húzhatja ki magát, és mi azt mondjuk a NATO-nak, hogy nem véletlenül készített a NATO egy úgynevezett lépcsőzetes akcióttervet mind Magyarországra, mind Szlovákiára, ugyanakkor Közép-Európában nincs meg a NATO-nak az a vezetési eleme, amely szerintünk igenis szükséges és fontos, ezért kezdeményeztük azt, hogy magyarországi elhelyezéssel hozzuk létre a közép-európai, többnemzeti hadosztályszintű parancsnokságot, amelynek a székhelye tulajdonképpen Székesfehérvárban lett meghatározva, és úgy gondoljuk, hogy az alapító tagoknak pontosan ezért a közép-európai térség biztonsága tekintetében elsősorban Szlovákiának, Magyarországnak, Horvátországnak és Szlovéniának kell alkotni ennek magját, alkotó elemét.

Horvátországgal meg is kötöttük már ezt a szándéknyilatkozatot, tehát a horvátok voltak az elsők, akik ezt vállalták, és ennek tükrében megkezdjük azokat az erőgenerálási feladatokat, amelyekkel ez a parancsnokság létrehozható. Ezt a parancsnokságot nem függetlenként akarjuk működtetni, hanem a NATO-parancsnoksági struktúrába beillesztett parancsnokságként.

Ugyanakkor rendkívül fontos az, hogy Magyarországon elgondolásunk szerint - és ehhez még nagyobb támogatottsága van a Magyar Honvédségnek - létrehozzuk a különleges műveleti erők regionális központját. Ehhez 5 nemzet csatlakozott már. Érdekessége ennek a szervezésnek és elgondolásnak az, hogy ehhez nemcsak NATO-tagállam csatlakozik, hiszen Ausztria is kifejezte csatlakozási szándékát. Talán 3 héttel ezelőtt írtuk alá ezt a megállapodást. Tehát ők is fontosnak tartják, fontosnak érzik azt, hogy a közép-európai biztonság minél szorosabb, minél erősebb legyen.

Ennek a központnak a telepítési székhelye Szolnokon lett meghatározva, és ott kívánjuk felépíteni. Ha már beszéltem a NATO-ról, úgy gondolom, rendkívül fontos beszélni az Európai Unióról is, hiszen nincsenek érdekellentétek a NATO és az Európai Unió között még akkor sem, ha az Európai Unióban is most már egyre nagyobb hangot kap az, hogy Európa biztonságáról és ennek környezeti kialakításáról elsősorban az európai országoknak kell gondoskodniuk.

Mert nem elvárt az, hogy az Amerikai Egyesült Államok finanszírozza az európai biztonságot, sokkal inkább az, hogy az európai országok alkossanak és alakítsanak ki olyan képességet, katonai és védelmi képességet egyaránt, amellyel garantálható az európai országok biztonsága. Ezt a célt szolgálja és a napirendi pont is ezt tartalmazza, hogy ez az állandó strukturált együttműködés - ahogy ezt emlegetjük magunk között, ez a PESCO - az európai képességhiányok megszüntetését és a védelmi képesség fejlesztését célozza.

Tehát az Európai Unión belül is ott van, hogy képességhiányok vannak Európában, amelyeket kezelniük kell. Erre mondhatunk nyugodtan egy olyan példát is - talán elgondolkodtató -, hogy a visegrádi négyek 3-4 évvel ezelőtt, amikor felállították az első harccsoportot - akkor még NATO-nagykövet volt Sztáray Péter,

tudja, ott volt, részt vett ezen -, akkor bizony kiderült az, hogy stratégiai légi szállítóképeséggel nem rendelkeznek olyan mértékben a visegrádi négyek országai együttvéve, mint amivel Ukrajna rendelkezik, és Ukrajnával kötöttünk megállapodást a stratégiai légi szállítóképeség biztosítására.

Éppen ezért a PESCO is meg a NATO is azt mondja, hogy ez nem megengedett, hogy képességek nincsenek. Úgy gondolom, hogy a Külügyi bizottság előtt nem kell emlegetni azt a felfogást, amikor a NATO-n belül a Smart Defence-t emlegették elődeink, majd az Európai Unión belül a pooling and sharing kérdését vetették fel.

Mindkettő bebizonyította, hogy ez így önmagában nem működhet, tehát minden országnak, minden nemzetnek olyan képességgel kell rendelkeznie, ahogy említettem, hogy képes legyen saját országa, saját nemzete biztonságáról gondoskodni.

Fontos leszögezni azt a kérdést is, hogy a PESCO viszont nem a NATO versenytársaként jelenik meg, hanem sokkal inkább együttműködő, tervező, szervező, és ahogy említettem, képességfejlesztéssel foglalkozó elgondolásokat kell hogy magában foglaljon. Nagyon fontos a PESCO-n belül az is, hogy az európai országok lehetőleg egymást segítsék, támogassák, akár a védelmi ipar vagy hadiipar tekintetében. Többek között nálunk is a honvédelmi és haderőfejlesztési programnál a beszerzéseknek mintegy 70-80 százalékát európai ipari bázison hajtjuk végre, mert ez az együttműködés egyik alapvető kérdése és alapja.

Annyit szeretnék elmondani és bejelenteni, hogy hazánk jelenleg a PESCO-projekteken belül 15 PESCO-projektet követ nyomon, figyelemmel, olyan formában, hogy hatban résztvevői vagyunk a projektnek, megvalósítói, kilencben pedig egyelőre megfigyelőként veszünk részt.

Egy fontos kérdés még felmerül: jelenleg vitatott kérdés, és sokat foglalkozunk a harmadik államok PESCO-projektekbe történő részvételével. Itt nincs teljes összhang az Európai Unió tagállamai között. Mi egy nyitottabb, megengedőbb, rugalmasabb álláspontot képviselünk ebben a kérdésben, hiszen az Egyesült Királyság vonatkozásában is azért rendkívül fontos, hogy nem hagyhatjuk figyelmen kívül az Egyesült Királyságnak azokat a védelmi és katonai képességeit, amelyekkel a jövőben együtt kell működnünk a brexit megvalósulása esetén is.

Én röviden ennyiben kívántam összefoglalni a jelenlegi helyzetet, ahogy mi látjuk, ahogy értékeljük, és természetesen, ahogy említettem, számunkra, visszatérve a NATO-hoz, fontos a szolidaritás, a támogatás azon nemzetek irányában, akik fenyegetve érzik magukat Oroszországtól. Éppen ezért, ahogy említettem, ott vagyunk a Balti államokban, kiképzésben, gyakorlatban, kiválóságközpontokban, és ugyanakkor rendkívül fontos, hogy a déli fenyegetettség tekintetében élen járjunk, és ennek egyik eleme az, hogy Magyarországon létrehozzuk azokat a műveleti elemeket, amelyek szerves részét kell hogy képezzék a NATO-nak és európai biztonsági szervezetének. Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönjük szépen, miniszter úr. Most megadnám a szót Sztáray Péter államtitkár úrnak, azzal, tisztelt bizottság, hogy felhívom a figyelmet, hogy államtitkár úrnak a megrendelésére a Külügyi és Külgazdasági Intézet elkészített egy rendkívül izgalmas koncepciót „Az európai biztonság- és védelempolitikai kezdeményezések értékelése Magyarország szempontjából” címmel, amiről szeretném kérni, hogy államtitkár úr adjon tájékoztatást, vagy majd igazgató úr is, és kérem, hogy magának a koncepciónak a jövőjéről is osszák meg velünk a helyzetértékelésüket; amellet, hogy rendkívül izgalmasnak tartom, hogy hosszú évek után egy ilyen színvonalú koncepció megszületett a kormányzat holdudvarában. Államtitkár úr!

Dr. Sztáray Péter András szóbeli tájékoztatója

DR. SZTÁRAY PÉTER ANDRÁS államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Elnök úr! Nagyon szépen köszönöm, és tisztelettel üdvözlöm miniszter urat, alelnök asszonyt, alelnök urat, képviselő hölgyeket, képviselő urakat. Köszönöm ezt a lehetőséget, mert azt hiszem, hogy elég aktuális ügyek azok, amiket ma megvitatunk. Persze miniszter úr lényegében minden témát lefedett, úgyhogy inkább egy kiegészítő hozzászólást tudok tenni, és természetesen erről a tanulmányról is majd pár szót mondanék.

De először egy-két szót én is a biztonsági körülményekről, környezetről hadd ejtsek. Ezzel kapcsolatban kiegészítendő a miniszter úr által mondottakat, azt szeretném az egyik legnagyobb kihívásként leírni, hogy az úgynevezett keletről érkező kihívások és fenyegetések, illetve a délről érkező kihívások és fenyegetések karaktere jelentősen eltér. És ez egy komoly kihívás elé állította mind a NATO-t és mind az Európai Uniót abban a tekintetben, hogy milyen válaszokat lehet adni, milyen egységes válaszokat lehet adni ezekre a kihívásokra.

Ugye, keletről inkább egy hagyományos katonai, hibrid elemekkel tarkított, de mégis inkább a katonai védelemmel és elrettentéssel kapcsolatos kihívás érkezett 2014-ben. Míg a déli egy sokkal megfoghatatlanabb, aszimmetrikus, nem állami szereplők által irányított, terrorizmussal, egyéni, magányos elkövetőkkel támogatott jelenség. Ezt nehéz lefedni például a NATO eszközeivel, hiszen a hagyományos katonai kihívásokra van NATO-felelet, hiszen vannak katonai képességek, amiket lehet telepíteni, ezzel olyan erőközpontokat létrehozni, ami elveszi külső kihívó tényezőknél a kedvét attól, hogy megtámadják a szövetséget. Most ugyanez délen nem működik így, hiszen, ha egy magányos terrorista elkövető készül egy cselekményre, ezzel kapcsolatban három hadosztályt is telepítettünk, de nincsen ilyen értelemben elrettentő szerepe. Tehát a NATO ezzel a kihívással valóban az elmúlt öt évben nagyon komolyan foglalkozott, hogy hogyan lehet feloldani ezt az ellentmondást.

Emellé párosult az, hogy a NATO-n belül nagyon jelentős volt az egyes tagországoknak a fenyegetettségérzékelése, illetve -értékelése közötti különbség. Tehát, ha egy lisszaboni polgárt megkérdezzük, akkor nagy valószínűséggel elsősorban nem az orosz kihívásról fog beszélni, hanem a déli terrorizmus, migráció és ehhez kapcsolódó kérdésekről. Ha egy baltikumi polgárt kérdezzük meg, ugyanez fordítva érvényesül, hiszen ők elsősorban az orosz jelenlétet érzékelik, és sokkal kevésbé ezt a fajta déli problémát. Magyarország ilyen szempontból egy speciális helyzetben van megint, hiszen a kettő között helyezkedünk el. 2015-ben és utána is erőteljesen érzékeltük a déli kihívás következményeit, a migrációs vonulást, illetve azt, hogy ezt hogyan használhatják ki egyes terroristaelemek. A másik oldalon viszont a történelmünkben és a földrajzi elhelyezkedésünkben fakadóan azért azt is érzékeltük, hogy 2014-ben történt valamilyen fontos elmozdulás. Tehát egy EBESZ-tagország egy másik EBESZ-tagország területének egy részét anektálta, és ez felkészületlenül ért mindannyiunkat, hiszen az elmúlt években, inkább évtizedekben nem nagyon volt erre példa. Voltak regionális konfliktusok, de azért ennyire konkrét annexióra, tudomásom szerint nem került sor.

Most ebben a helyzetben az eltérő fenyegetettségértékelések, illetve az aszimmetrikus és hagyományos kihívások metszéspontjában kellett az EU-nak és a NATO-nak is felállítani egy új stratégiát, és ehhez lebontani a feladatokat, hogy hogyan lehet reagálni egy ilyen helyzetben. És azt kell mondanom, hogy ebben a helyzetben, és nem azért, mert ott dolgoztam a NATO-n belül képviseltem Magyarországot, de szerintem egy elég adekvát válasz született, és sikerült megőrizni – és talán ez a legfontosabb – a NATO politikai egységét. Tehát, hogy ezek a széthúzó erők, hogy a

lisszaboni polgár is kész legyen a keleti megerősítő intézkedésekre pénzt, katonát és politikai tőkét áldozni, és ugyanígy fordítva, a baltiak is késznek legyenek a déli megerősítésben részt venni. Tehát ilyen értelemben a politikai egység megmaradt, és a NATO jelenleg is azon dolgozik, hogy a változó biztonsági helyzetben is fenn tudja tartani ezt a fajta politikai egységet.

Most a déli kihívásokkal kapcsolatban elsősorban a terrorizmust szeretném én is hangsúlyozni, aminek vannak leágazásai abban a bizonytalan helyzetben, ami a tőlünk délre és délkeletre lévő félkaréjt jellemzi, a nem állami szereplők, és még sorolhatnám a szempontokat. Tehát ebben a helyzetben a NATO-nak és az EU-nak is arra kell törekednie, hogy a helyben lévő erőket erősítse meg. És ennek nagyon sok módja van. Kezdve azzal, hogy képességfejlesztési együttműködésben veszünk részt, NATO-szövetségesekkel, EU-partnerekkel együtt: Jordánia, Tunézia, Irak, de idesorolnám még Afganisztánt is. Olyan országok, amelyeknek vannak saját képességeik, viszont nagyon előnyükre válik, ha ezt a mi eszközeinkkel, forrásainkkal meg tudjuk támogatni. Ez az egyik fő tevékenység a déli viszonylatban. Ehhez párosul az, hogy megfigyeljük a térséget; a nápolyi NATO Megfigyelőközponton keresztül folyamatosan információval rendelkezünk arról, hogy milyen mozgások vannak a térségben. Figyeljük azt is, hogy hol gyengül meg az ellenállóképessége a déli védekezésnek, megfigyelhető egyébként, hogy ott, ahol egy picit enged a szelep - például amikor a spanyol kormány felajánlotta, hogy befogad egy hajót -, akkor rögtön elmozdult a nyugat-mediterráni irányba a migrációs áramlás fő sodra.

Ugyanígy, ha Törökország felől tudnak jobban jönni, akkor itt erősödik meg, ha Közép-Mediterráneumban jelentkezik ez, akkor pedig ott jönnek többen. Ezért például az olasz kormány határozott fellépése rendkívül direkt hatással volt arra, hogy hogy kerülhet el egyáltalán a Közép-Mediterrán térségbe a Földközi-tengeren való áthaladás.

Azt is ki kell jelenteni, hogy nincsenek tökéletes eszközök, hiszen állandóan, folyamatosan változó eszközrendszerrel van szó, amivel velünk szemben fellépnek, és nemcsak a környezetünkben lévő térségben, hanem Európa szívében is jelentkezik ez.

Ismerjük az elmúlt évek európai terrortámadásait. Ezeknek egy része ma már a különböző szervezetek által is elismerten úgy történhetett meg, hogy vagy Európában hosszabb ideje élő, akár állampolgársággal is rendelkező, de migránsháttérű személyeket sikerült valahogy fanatizálni, szélsőségesíteni vagy a nagy és ellenőrizetlen migrációs áramlást tudták úgy kihasználni, hogy annak fedésében tudtak mozogni az európai kontinensen.

Ilyen értelemben ez komoly nemzetbiztonsági ügy, és azt gondolom, hogy a magyar kormány elég határozottan lépett föl a múltban is ez ellen, de nem lehet megkérdőjelezni, hogy ennek milyen jelentősége volt úgy, ahogy a védelemnek is, a több rétegű védelemnek, tehát hogy Magyarországon lett egy kerítés, aminek volt egy nagyon komoly elrettentő hatása, utána több nyugat-balkáni ország ugyanilyen jellegű védekezést állított fel. Macedóniának, Montenegrónak nagyon fontos szerepe van és a többieknek is. Ilyen értelemben a több rétegű védekezés megtette a hatását, de azt gondolom, hogy nem nagyon lehet ettől eltérni.

A Nyugat-Balkán egyébként kulcsszerepet játszik, hiszen ott van egy jelentős muzulmán népesség, amely hagyományosan békés és része az európai kulturális fejlődésnek; ugyanakkor az elmúlt időben azt tapasztaltuk, hogy elég nagy számban vagy arányban - a méretükhöz képest - jelentkeztek külföldi harcosok, hogy az úgynevezett Iszlám Államot segítsék. A másik oldalon a visszaáramlás is mérhető mértékű, és érzékelünk külső beavatkozási kísérleteket, hogy a szalafista szélsőséges muzulmán nézeteket elterjesszék a Balkánon.

És mivel vannak gyengébb államok, van szegénység a térségben, ezért azt gondolom, hogy van egy nagyobb kitettség az ilyen jellegű megkereséseknek és próbálkozásoknak, erre tehát figyelniük kell.

Visszatérve a keleti problémára. Említettem a 2014-es alapvető pszichológiai, politikai elmozdulást. A Krímet Oroszország annektálta, és utána kirobbant egy olyan konfliktus Ukrajna keleti részében, amivel kapcsolatban szintén nem mondható el az, hogy Oroszországnak ne lenne benne szerepe, hiszen ott a helyi renegát erők maguktól nem tudják kitermelni azokat a katonai képességeket.

Erre a NATO elég határozott választ adott. Egyrészt lecsökkentette a kapcsolatokat Oroszországgal, lecsökkentette az orosz jelenlétet a NATO-központban, mert ilyen is volt előtte, és azoknak a tagországoknak, amelyek kérték, úgy döntött, hogy megerősíti az ottani katonai jelenlétet. Ez egyébként a mi csatlakozásunk vagy az újabb csatlakozó országok belépése óta elmaradt feladat volt, amit akkor meg kellett volna lépni, csak volt egy másfajta biztonságpolitikai hangulat, és emiatt olcsóbb és egyszerűbb volt, és Oroszország felé is gesztusértékű volt, hogy a NATO nem terjesztette ki a katonai jelenlétét az új tagországok területére.

Most több tagországban, a balti 3 ország, illetve Lengyelország, Románia és Bulgária is jelentkezett, hogy ők szeretnének valamilyen fajta jelenlétet, egy rotációs, nem állandó, de rotációs jelenlét, és ez folyamatos jelenlétet jelent. Körülbelül ezerfős kontingensek vannak az adott országok területén, ami, azt gondolom, hogy főleg politikai szimbolikájában fontos. Amikor azt halljuk, hogy a NATO fenyegeti Oroszországot, ezt nem nagyon lehet komolyan venni, mert ezek ezer fős kontingensek, ezeknek politikai elrettentési szempontból van szerepük.

Azt gondolom, nagyon jó döntés volt, hogy ezt megléptük. Magyarország ugye nem kért ilyet, Magyarország úgy értékelte a biztonsági helyzetét - és visszatérünk az eltérő fenyegetettségértékelésekre -, hogy nekünk erre nincs szükségünk. Viszont szolidaritást fejeztünk ki a tőlünk keletebbre lévő tagországokkal, és emiatt minden olyan döntést támogattunk, ami ebbe az irányba mozdult el.

Amit Magyarország kért, az egy előretolt parancsnoki elem, NFIU angol rövidítéssel, Székesfehérváron épült ki. Azt gondolom, hogy ez megint nagyon jó lépés volt, mert ez lehetővé teszi azt, hogy békeidőben a gyakorlatozást, a csapatok mozgását segítse itt is egy parancsnokság. Konfliktus esetén, ne adj' Isten, akkor viszont előrelép, és fontosabb szerepe van, hiszen akkor a védelmi lépésekben működik közre. Ilyen értelemben ez az első hivatalos NATO-parancsnokság Magyarországon, ami minőségi változást jelent, eltérően a korábbiaktól.

A keleti kihívásokkal kapcsolatban még annyit, hogy van egy új készenléti kezdeményezés is, erről most egyre többet fogunk hallani, és az év végén sorra kerülő állam- és kormányfői szintű NATO-ülésem, azt gondolom, ebben fontos döntések születnek. Ennek a lényege a négyszer 30, ami azt jelenti, hogy 30 gépesített zászlóalj, 30 repülőszázad, 30 hadihajó, 30 napon belül álljon rendelkezésre. Ez egy amerikai kezdeményezés volt eredetileg, de fölkarolták a NATO-országok, mert valóban vannak készenléti nehézségek.

ELNÖK: Hangosabban kérjük, mert nem hallatszik!

DR. SZTÁRAY PÉTER ANDRÁS államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): És ehhez párosul még, hogy az európai kontinensen meg kell könnyíteni mind jogi szempontból, mind infrastrukturális, technikai szempontból a csapatmozgást, és ebben is elég fontos lépések történtek mind a NATO-ban, mind az EU-ban, mind a kettő együttműködésében.

Az arányosabb transzatlanti teherviselésről szeretnék még egy pár szót mondani. Itt valóban nem egy pusztán közgazdasági kérdésről van szó, hiszen nagyon aránytalanná vált az Egyesült Államok, illetve a többi NATO-szövetséges védelmi kiadásainak aránya. 75-25 százalék nagyjából, vagy már ennél is nagyobb százalékban az amerikaiak javára mozdult el ez a teherviselés, és emiatt született az a felismerés, hogy igenis az európai országoknak növelni kell a védelmi költségvetésüket, mert mondom, nemcsak közgazdasági kérdés, hanem van egy szolidaritási, bizalmi része is. Fölmerülhet az amerikai adófizetőkben, hogy miért fizessük mi a NATO-t, miért fizessük mi az európaiak védelmét, ha ők a maguk részét nem teszik hozzá megfelelő mértékben.

Ez a folyamat nagyjából a walesi csúcson '14-ben elindult, azóta több csúcstalálkozón megerősítettük, és a legtöbb szövetséges elkezdte növelni a költségvetését, beleértve Magyarországot is, amiről Benkő miniszter úr már beszélt. Jól állunk egyébként ebben a tekintetben, különösen összehasonlításban.

Érdekes módon a fejlettebb nyugat-európai szövetségesek része az, amely nem kész arra, hogy 2024-ig elérje a 2 százalékos GDP-arányos védelmi költségvetési szintet különböző okokból. Németország esetében is másfél százalékos szint az, amit belőttek. Olaszország, Norvégia, Belgium és más országok is, úgy néz ki, hogy ebben a tekintetben nem fogják teljesíteni a célkitűzést.

Ugyanakkor a közép- és kelet-európai országok, úgy látszik, jobban meghallották az idők szavát ebben a tekintetben, és már ma is, úgy tudom, 9 tagállam teljesíti a 2 százalékos szintet, és 2024-re nagyjából mindegyik közép- és kelet-európai szövetséges meg fogja ezt tenni.

A közös kül- és biztonságpolitikával kapcsolatban egy pár szót mondanék, de nem akarom elvenni Ugródy igazgató úr kenyerét. Valóban megszületett ez a tanulmány. A tanulmány célja az volt, hogy sokat halljunk az európai védelem fejlesztéséről, az úgynevezett vagy idézőjelben európai hadsereg kérdéséről, és fölmerül az, hogy Magyarországnak mi lenne a stratégiai célja ebben a kérdésben.

Hogyan lehet úgy emelni az európai védelmi képességek színvonalát, hogy közben összhangban maradjunk a NATO-kötelezettségeinkkel és a washingtoni szerződés előírásaival?

A következő időknek ez nagy kérdése lesz, ezzel foglalkozik egyébként a tanulmány, amit köröztettünk a bizottsági tagok körében. Ugyanis azzal, hogy Nagy-Britannia kilép, az a helyzet áll elő, hogy a NATO-ban a védelmi kiadások 80 százaléka nem EU-tagtól származik, ami óriási szám. Tehát azt jelenti, hogy az EU-tagok összesen 20 százalékkal vesznek részt. Ilyen értelemben át kell gondolni azt, hogy Európának milyen védelmi képességeket kell fejleszteni.

A másik egy átfogó politikai, stratégiai ok ezen kívül, hogy a teherviselést egy kicsit javítsuk vagy a tehermegosztást. Annak a lényege pedig az, hogy lehetnek olyan műveletek vagy olyan érdekek a térségünkben, különösen a délisztratégia-irányban, ahol a NATO mint szervezet vagy az Egyesült Államok közvetlenül nem érintett vagy nem érdekelt, és ilyenkor szükség lesz a jövőben is arra, hogy az Európai Unió képes legyen önállóan műveleteket indítani. Ez főleg a déli kihívások, terrorizmus, migráció kapcsán merül föl. Azt gondolom, hogy ez egy fontos dolog, emiatt érdemes ezeket, a miniszter úr által is említett együttműködési formákat az EU-n belül megerősíteni, és ebben Magyarországnak is érdemes részt vennie, akár a PESCO-ról beszélünk, akár az Európai Védelmi Alapról vagy a tervezési képességről.

A lényeg az, hogy meg kell tartani azt, hogy ez összhangban maradjon a NATO-tervezéssel és a NATO-képességfejlesztéssel, mert egy relatíve kicsi haderővel rendelkezünk, aminek nem tudunk két stratégiai irányt adni, tehát ezt valahogy összhangban kell tartani. A tanulmány lényegében ezzel foglalkozik, illetve azzal, hogy

ezek a fogalmak, mint stratégiai autonómia vagy műveleti autonómia, ezek hogyan definiálhatók, és hogy van-e szükség Európában stratégiai autonómiára. Létre lehet-e hozni egy önálló, hiteles elrettentőképeséget, ami bármilyenfajta fenyegetéssel szemben életképes? Nekem a személyes szakmai véleményem az, hogy ez a belátható jövőben nem reális. De a vita mindenképpen arra érdemes, hogy folytassuk, és megnézzük azt, hogy hogyan lehet egy műveleti autonómiát ezen belül inkább kialakítani.

Elnök úr, azt hiszem, hogy én itt be is fejezem, és nagyon szépen köszönöm a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm, államtitkár úr. A tanulmányért a szakmai felelősséget és politikai felelősséget viselő igazgató úrnak adnám meg a szót. Esetleg a tanulmányról, ha még hallhatnánk, és arról, hogy a marketingje hogy áll ennek a tanulmánynak, és mik a tervek ezzel kapcsolatban. Parancsoljon, igazgató úr!

Ugrósdy Márton szóbeli kiegészítése

UGRÓSDY MÁRTON igazgató (Külügyi és Külgazdasági Intézet): Elnök úr, nagyon szépen köszönöm a meghívást. Elnök Úr! Alelnök Úr! Alelnök Asszony! Tisztelt Bizottsági Tagok! Miniszter Úr, Államtitkár Urak! Köszönjük szépen, hogy itt lehetünk, régóta nem szerepelt itt a Külügyi és Külgazdasági Intézet, úgyhogy remélem, hogy ez egy hosszú útnak az első lépése.

Röviden a tanulmányról annyit mondanék, hogy ezt Varga Gergely kollégám készítette, aki nálunk a biztonságpolitikai kérdésekkel foglalkozik, de nemcsak az ő munkáját dicséri, ez egy nagyon jó együttműködés volt a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Stratégiai és Védelmi Kutatóközpont, illetve a tágabb magyar védelemmel foglalkozó államigazgatási szereplők között. Még egyszer nagyon szeretném megköszönni mindenkinek az együttműködését.

Azt vizsgáljuk ebben az anyagban, hogy az európai uniós védelmi kezdeményezések hogyan alakulhatnak közép- és hosszú távon is, és ahogy Sztáray államtitkár úr egy kicsit megelőlegezte, a hazai szakmai konszenzus az, hogy ezek az ambíciók, amiket politikai szinten sokan megfogalmazznak, egyelőre nem tűnnek megvalósíthatónak. És miért állítjuk ezt?

Alapvetően három nagy kérdéskörre érdemes koncentrálni: az uniós trendekre, az Európai Unió és a NATO kapcsolatára, illetve arra, hogy ebbe Magyarország érdekei hogyan illeszkednek. Uniós szinten nagyon megerősödött az a beszélgetés vagy az a diskurzus, ami a közös európai védelmi kezdeményezések megerősítését célozza. Ugyanakkor, hogy mi az Európai Uniónak az ambíciója, arról nagyon keveset beszélünk, és ez továbbra is tisztázatlan. Sokan beszélnek a stratégiai autonómiáról, a műveleti autonómiáról, viszont ezeket a fogalmakat nagyon ritkán definiálják, illetve a képességfejlesztési tervek sincsenek feltétlenül összhangban azokkal a politikai ígérekkel, amiket a politikai szereplőktől hallunk. A kollektív védelem valóban felértékelődött, tehát látjuk azt, hogy Európa biztonsági környezete nem annyira kedvező, mint akár az utóbbi 15-20 évben volt. Keletről, délről egyre több kihívás ér minket, amiket sokszor katonailag sem feltétlenül lehet kezelni, és ebben a környezetben kellene az Európai Unió 28, illetve a közeljövőben, ha minden igaz, 27 tagállamának eldöntenie azt, hogy milyen irányban szeretne nagyon sok milliárd eurót elkölteni, és milyen képességeket próbálna meg kialakítani.

Ugye, a stratégiai autonómia, ami azt jelentené, hogy az Európai Unió önállóan képes világszinten fellépni és érvényesíteni az érdekeit, az két szempontból nagyon fontos számunkra. Az egyik az, hogy ez a nemzeti szuverenitás kérdését értelemszerűen súlyosan érinti. Tehát, ha olyan pooling and sharing kapacitások jönnek létre az EU-n

belül, ami, mondjuk azzal járna, hogy magyar katonákat úgy vethetnek be külföldön EU-s döntések alapján, hogy erről a magyar Országgyűlés nem szavazott, azért az olyan helyzetet teremtené, amit korábban nem igazán láttunk. A műveleti autonómia területén, tehát, hogy az Európai Unió mint EU-s haderő próbálna meg bekapcsolódni különféle békefenntartó, békekikényszerítő vagy akár humanitárius műveletekbe, azt látjuk, hogy sokat beszélünk erről, de az alapszintű, korlátozott műveleti autonómiát sem tudjuk jelen pillanatban megvalósítani. Nagyon sok olyan képesség hiányzik ehhez, és a britek távozásával még több fog hiányozni, ami az alapvető kérdéseket, alapvető feladatokat is elláthatatlanná teszi.

Azt látjuk, az a szakértői konszenzus, hogy az EU-ban hosszú távon továbbra is kormányközi szinten fog maradni az EU-s védelempolitika, és az első számú feladat az lenne, hogy az Európai Unió kitalálja a saját stratégiáját, kitalálja, hogy melyik irányban próbál meg aktív lenni, kitalálja, hogy ahhoz milyen eszközöket, milyen pénzt kíván felhasználni.

A második dimenzió az Európai Unió és a NATO kapcsolata. Ennek van egy nagyon erős politikai színezete. Láthatjuk azt, hogy Donald Trump megválasztása óta a transzatlanti kapcsolatokat nagyon súlyos politikai kérdések terhelik, és nem véletlenül ezzel párhuzamosan erősödött fel az az iránti vágy, hogy az Európai Unió önállóan is képes legyen, az amerikaiaktól függetlenül érvényesíteni a saját érdekeit, nemcsak a közvetlen, hanem akár a távolabbi környezetében is.

Nyilván ennek vannak politikai dimenziói, ahogy egy kedves tanárom szokta volt mondani: az európaiak imádják gyűlölni a republikánus amerikai elnököket. Ezt, úgy gondolom, hogy most is látjuk, viszont, ha megnézzük azt, hogyha az amerikaiak nélkül kellene, mondjuk Líbiában, Szíriában, bárhol máshol európai erőket állomásoztatni vagy akár csak a környékre juttatni, az Európai Unió erre nagyon-nagyon-nagyon korlátozottan lenne képes. Úgy gondolom, hogy a 2011-es líbiai beavatkozás egy nagyon jó példája annak, hogy az Európai Uniónak a politikai ígéretei hogyan találkoznak a valósággal.

Az amerikai és európai érdekeknél azért mindenképpen szólnunk kell arról is, hogy eltérőek az érdekeink. Tehát Európának, mondjuk Oroszországgal, a Nyugat-Balkánnal, a Közel-Kelettel, Iránnal, Kínával kapcsolatban sokkal eltérőbb érdekei vannak, mint az Egyesült Államoknak, és látjuk azt, hogy az Egyesült Államok jelenlegi vezetése sokszor ideológiai, doktriner alapon közelít ezekhez a kérdésekhez, és például az iráni szankcióknak a visszavezetése európai gazdasági érdekeket sért. Tehát ebből a szempontból úgy gondolom, hogy az EU-nak valóban érdemes kicsit a saját háza táján is rendet rakni.

Kétségtelen, hogy a francia-német dominancia fenn fog maradni az európai biztonsági környezetben is, hiszen, főleg a brexit után ők lesznek azok, akik a legnagyobb haderővel, a legtöbb képességgel, a legtöbb pénzzel rendelkeznek. Viszont ők sem lesznek képesek megkérdőjelezni a NATO európai szerepét, legalábbis a szakértői konszenzus ezt mutatja.

Hol kapcsolódik ehhez a magyar érdek? Ugye, magyar szempontokból az országvédelem az elsődleges fontosságú, tehát valóban részt veszünk külföldön missziókban, ami a szövetségi kötelezettségeinkből ered, de ezt is elsősorban azért végezzük, ahogy miniszter úr és államtitkár úr is említette, hogy azokat a konfliktusokat, amik Magyarország számára biztonsági kockázatokat jelenthetnek, ne itt, hanem az eredeti helyén, a kiindulási helyén próbáljuk meg megoldani.

A déli kihívás, ahogy államtitkár úr és miniszter úr is említette, azért nagyon komplikált, mert azt pusztán katonai eszközökkel nem lehet kezelni, az egy sokkal komplexebb kérdés, ugyanakkor úgy gondolom, hogy a Magyar Honvédség az utóbbi

időben nagyon jól szerepelt ebben a dimenzióban is, akár a missziós tevékenységgel, akár pedig azzal, amit a déli határon láttunk.

Az európai biztonsági környezethez értelemszerűen kapcsolódnunk kell, és olyan folyamatok zajlanak, például a PESCO-val vagy az Európai Védelmi Alappal, ami Magyarország számára lehetőséget jelent. Egyrészt érdekünk az, hogy ne alakuljon ki egy kétsebességes Európa, tehát a PESCO-ban azért is érdemes részt vennünk, hogy akár csak megfigyelőként tudjuk, hogy mi történik, és ha a nemzeti érdek azt kívánja, akkor ezekbe az együttműködésekbe be tudunk kapcsolódni. Az Európai Védelmi Alap jelentősége pedig abban rejlik, hogy azt a védelmi ipari modernizációt, ami jelenleg Magyarországon zajlik, azt minél jobban ki tudjuk használni, kutatás-fejlesztési kapacitásokat telepítsünk Magyarországra, akár gyártást. És úgy gondolom, ha megnézzük azt, hogy az utóbbi időben a Honvédség beszerzési politikája milyen irányt követett, nagyon jól követhető az, és nagyon jól látszik például az Airbus gyár legutóbbi bejelentésével, hogy ez a dimenzió, ami a gazdasági, kutatás-fejlesztési irányra koncentrált, ez megjelenik, és nagyon hangsúlyosan megjelenik a magyar kormányzati felfogásban is.

Röviden szólnék arról, hogy az EU védelmi integrációs szintjei hogyan alakulhatnak a közeljövőben, és nyilván ebből következik majd az, hogy Magyarország számára mi lehetne kívánatos. Az első a mostani állapot, az a gyenge ambíciószint és a jelenlegi struktúrák fenntartása, ugye, ez nem túlságosan bonyolult helyzet, hiszen ez a kiindulási állapot, ami most van. Látjuk, hogy ennek a gyakorlati működése azért számos kihívásba ütközik.

A következő szint a korlátozott ambíciószint lenne, amikor korlátozott műveleti autonómiát próbálunk elérni. Ehhez például olyan scenáriót érdemes elképzelni, hogy amilyen módon Afganisztánban az EU-s államok haderői kapcsolódtak az egyébként amerikai vezetésű művelethez, itt is számos hiányosságot láttunk már. Kormányközi a döntéshozatal, tehát nagyon egyszerű jelenleg blokkolni a döntéseket, és ha elindulnánk ebbe az irányba, akkor nagyon sok párhuzamosságot hoznánk létre a NATO-val, ami viszont a közös európai védelempolitikának deklaráltan nem célja.

Ha tehát valóban azt szeretnénk, hogy az EU önállóan képes legyen az EU határaitól 5-10 ezer kilométerre beavatkozni, akkor például a stratégiai légi szállítási kapacitást kellene kiépítenünk, ami nincs. Hallottuk az előzőekben, hogy Ukrajnától béreltek a közép-európai országok is kapacitást. Pápán van egy nehéz-légiszállító ezred, aminek a repülési idejének egy részével Magyarország is rendelkezik, de az EU oldalán egyértelműen látszik az, hogy azok a kapacitások, melyek akár az erőfelfejtéshez vagy a távoli katonai jelenlétéhez szükségesek, nincsenek meg. Nyilván ezeket a műveleteket közösen kellene finanszírozni. Kérdés, hogy ezeket a forrásokat hogyan tudjuk biztosítani, és a korlátozott ambíció szintjén a képességfejlesztés még mindig tagállami szinten valósulna meg, tehát nagyfokú kormányközi koordinációra lenne szükség az EU-n belül.

A következő szint a harmadik szintünk, az ambiciózus válságkezelő műveleti autonómia. Ez például a 2011-es líbiai beavatkozás lenne, ha sikerrel jártunk volna, és nem kellett volna ismét az amerikaiakra támaszkodni. Itt a legfontosabb küszöb, amit át kellene lépni, az a közös európai haderő létrehozása, amihez viszont az uniós szerződések módosítása szükséges.

Ez az a Pandora szelencéje, amit nagyon sokan félnek kinyitni, noha látjuk azt, hogy más területen is azért a valódi helyzet meghaladta a lisszaboni szerződést, és nagyon sokan kreatívan értékelik és használják ezt a jogi keretrendszert. Közben ha valóban közös európai haderőt szeretnénk, akkor ehhez módosítani kell a szerződéseket, meg kell erősíteni a közös védelmi intézményeket, és meg kell

határoznunk azt az ambíciószintet, ami az Európai Uniónak a haderőfejlesztését, a befektetéseit meghatározza, és a kutatás irányaira is meghatározó hatással lesz majd.

Nagyon eltérőek a fenyegetettség-percepcióink, és ismét a Lisszabon-Baltikum példát szeretném említeni. Nagyon nehéz konszenzust teremteni ezekben a képességekben, hiszen nem mindegy, hogy a migráció ellen próbálunk fellépni és akkor mondjuk hatékonyabb hírszerzési kapacitásokat kell kiépíteni és elsősorban a távolabbi országokkal kell együttműködnünk, vagy hagyományos területvédelemre koncentrálunk, mert attól félünk, hogy Oroszország másnap megtámadja Lettországot, és akkor mondjuk olyan területvédelmi kapacitásokat, nehézpáncélos erőket kell kiépíteni, melyek mondjuk az első koncepcióba nem különösebben illeszkednek.

Döntéshozatali oldalról azt látjuk, hogy ha valóban szeretnénk egy ambiciózus válságkezelő autonómiát, akkor a minősített többségi döntéseket ezen a területen is be kell vezetni az Európai Unióban, ami mondjuk Magyarország szempontjából számos kérdést vet fel, hiszen olyan kalandokba keveredhetünk, ha fogalmazhatok így, melyek mondjuk a hazai közvélemény, a hazai politikum támogatásával egyértelműen nem találkoznak, és az azért nagyon komoly legitimitási kérdéseket is vetne fel hasonló európai uniós ambíciók esetén.

A negyedik szint a teljes körű stratégiai autonómia megteremtése lenne, ami a kollektív védelem fogalmát is takarja. Nyilván ehhez mindenre szükség van, amiről beszéltem: a szerződés módosításokra, a védelmi intézmények megerősítésére, stb., viszont harmonizálni kell hozzá még a védelmi költségvetést is. Olyan képességeket kell kiépítenünk, melyek hitelesen megteremtik az elrettentést nukleáris területen is. Ismét az Egyesült Királyság távozásával nagyon csökkennek az Európai Unió kapacitásai, és a fejlesztések magas szintű integrációjára is szükség van, például arra, hogy az Európai Unió belül ne 5 féle vadászgépet fejlesszenek egyszerre, hanem lehetőség szerint csak egyet, és azt se külföldről importáljuk.

Mi lehet szükséges az előrelépéshez? Ez lenne az utolsó dolog, amit megemlítenék, utána szívesen válaszolok természetesen a kérdésekre. Mi az az alap, amin el tudnánk indulni a közös európai védelem irányába, és ebből, azt hiszem, látszani fog az is, hogy miért túlságosan ambiciózus jelen pillanatban feltételezni azt, hogy ebbe az irányba el tudunk indulni.

Az első a stratégiai környezet közös értékelése. Lisszabontól Rigáig ugyanazt gondoljuk az oroszokról, az Északi-sarkról, a migrációról, Szíriáról, Afrikáról, a klímamenekültekről és mindenki másról. Ez egy olyan vállalkozás, aminek a sikere, jelenleg, úgy gondolom, hogy kétséges. Ehhez kapcsolódik az, hogy közös fenyegetettség-percepcióink legyenek, és közösek legyenek a stratégiai céljaink is. Tehát ne az legyen, hogy Franciaország megszavazza ugyan az európai uniós szankciókat, de a következő nap egy 5 milliárd dolláros megállapodást kötnek Oroszországgal arról, hogy hogyan fognak a Sarkvidékről orosz cseppfolyósított földgázt importálni Európába, ami - legalábbis én úgy gondolom - megkérdőjelezi Franciaország elkötelezettségét a közös európai álláspont iránt, de nyilván az üzleti érdekek itt nagyon erősek.

Legalább ennyire fontos kérdés az, hogy mit szeretnénk elérni, és ezt hol szeretnénk elérni, mi lesz az Európai Unió külpolitikájának, közös védelempolitikájának a fókusza. A Nyugat-Balkánnal szeretnénk foglalkozni, Észak-Afrikával szeretnénk foglalkozni, Oroszországgal, Kínával mint hosszú távú kihívással, Afrikával, bármi mással.

Itt is nagyon szétartóak jelenleg a prioritások alapvetően belpolitikai okokból kifolyólag, és a közös haderő is nagyon sok kérdést vet fel. Egyrészt ha valóban uniós parancsnokság alatt álló haderő jön létre, akkor az értelemszerűen a nemzeti szuverenitás egy részének a feladását jelenti. Nagyon magas szinten és mélységben

kell harmonizálni az uniós védelmi politikákat, nemzeti felajánlásokat kell tenni a közös haderőbe, és úgy gondolom, ami a legnagyobb akadály jelen pillanatban, az a szerződések újratárgyalása és olyan irányú módosítása, ami intézményi szempontból lehetővé teszi azt, hogy ezek a kapacitások létrejöhessenek.

A jelenlegi uniós kezdeményezések önmagukban, úgy gondoljuk, nem feltétlenül okoznak jelentős változást az uniós védelempolitikában, noha önmagában lehetőséget jelentenek Magyarország számára is. Itt elsősorban a PESCO az, ami meghatározza azt a keretet, ahol Magyarország is uniós szinten érvényesíteni tudja az érdekeit; illetve az Európai Védelmi Alap szerepéről érdemes még pár szót szólni: a védelmi ipari együttműködés, amire nagyon sok példát látunk és a magyar beszerzésekben is megjelenik például egy „Visegrádi négyek”-fókusz, akár a csehekkel történő kézifegyver-gyártásban vagy a német hadiiparra történő támaszkodásban, úgy gondolom, nagyon jól mutatják azt, hogy pusztán a beszerzéseken kívül még milyen politikai jelentősége, milyen külpolitikai jelentősége lehet annak, hogy milyen eszközöket választunk, és ennek Magyarországon milyen másodlagos hatásai lesznek például különféle gyártó vagy fejlesztő kapacitások létrehozásával.

Szerintem én itt be is fejezem, és nagyon szívesen várom a bizottság tisztelt tagjainak a kérdéseit. Értelemszerűen nagyon sok minden van, amiről nem tudtam beszélni, de igyekszem választ adni a kérdésekre. Elnök úr, köszönöm szépen még egyszer.

ELNÖK: Mi köszönjük! Azt hiszem, hogy eléggé sok minden hangzott el ebben az elmúlt egy órában, és nagyon izgalmasnak tartom az előterjesztéseket. Szeretném mindhármuknak megköszönni, különösen a miniszter úrnak, hogy időt szánt erre az eszmecsereére.

Néhány megjegyzést és kérdést engedjenek meg a részemről, illetőleg a vezető kormánypárt részéről, és aztán megkérném a képviselőtársaimat, hogy ők is jelezzék felszólalási szándékukat. *(Dr. Fürjes Róberthez:)* Robi kérlek, jegyezd a jelentkezéseket!

Először is: én is azt szeretném aláhúzni, hogy a NATO-nak az elmúlt 5 esztendeje egy újjászületési időszak volt. Tehát a NATO is back. A NATO feltámadt. A NATO nem volt ilyen jó állapotban, mint amilyen állapotban most van. És azt hiszem, hogy ebben nekünk mindenféleképpen fontos következmény, hogy a NATO biztosítja Magyarország számára az eddig nem látott történelmi biztonságot, ezért a NATO talpraállása rendkívül jó hír Magyarország számára is.

A második megjegyzésem az Európai Unió hadseregével kapcsolatos fejleményekre vonatkozik. Itt Orbán Viktor kezdeményező szerepet vállalt: szeretném fölhívni a figyelmet, hogy 3 évvel ezelőtt Tusványoson ő maga fogalmazta meg ezt a célkitűzést, és egy komoly fejleménye volt az elmúlt bizottsági időszaknak, hogy létrejött a PESCO.

Azt gondolom, hogy a Juncker Bizottság történetében a legfontosabb fejlemény a PESCO megszületése, és ez még nem az európai hadsereg, de mindenképpen nagyon fontos, ebbe az irányba mutató politikai szándéknak lehetünk a tanúi. Ezért nagyon izgalmasnak tartom ezt a tanulmányt, amit elkészítettek ebben a témában a Külgazdasági Intézet munkatársai, mert lehozzák a földre az európai hadsereg kérdésének az ügyét, és mindazok az alternatívák, amiket most itt igazgató úr is megfogalmazott, ebben az összefüggésben nagyon fontosak, előremutatóak.

Fontosnak tartom, hogy erről beszéljünk nemzetközi szinten is, európai szinten is. Ne csak az a kép alakuljon ki Magyarországról, amit ránk akarnak aggatni, hogy mi fúrjuk a közös európai kezdeményezéseket, hanem legyen világos az, hogy amikor olyan európai uniós kezdeményezésekről van szó, amikor az elemi magyar

érdek, akkor mi annak az élére állunk. Tehát mi nem úgy vagyunk a nemzetek Európájának a hívei, hogy ezzel a közös európai kezdeményezéseket gyengíteni akarjuk, hanem pontosan azt mondjuk, hogy a nemzetekért van szükség számos területen együttműködésre, és így a PESCO, a védelmi kezdeményezés mindenféleképpen ebbe a kategóriába tartozik.

Itt egy nagyon fontos különbségtételt szeretnék aláhúzni, amit már egyébként Ugrósdy Márton is említett, hogy itt az EU többségi döntéshozatali mechanizmusa az a pont, ami a védelmi kérdésekben szerződés módosítást igényel. Áttérünk-e a külpolitika és a biztonságpolitika területén a többségi döntéshozatalra? Magyarország nem szeretné ezt. És azt hiszem, hogy ebben mindenféleképpen egy nagyon széles országsoporttal tudunk együttműködni. Nem így gondoljuk el az európai védelmet, hogy feladjuk a nemzeti hatáskört ezen a területen. Úgy véljük, hogy ez egyébként veszélyeztetné az egységes Európának az ideálját is, tehát ez elmozdulás lenne a kétsebességes Európa irányába, amennyiben mi lehetővé tennénk a többségi döntéshozatalt. Tehát az Európai Unió egységének a megőrzése a többségi döntéshozatalnak az elutasítása, és ebben a keretben az európai védelmi kezdeményezés ilyen formában élvezzi a kezdeményezésünket.

Szeretném megkérdezni a vendégeinktől: Macron úrnak egy évvel ezelőtt, tavaly júniusban született ez az európai intervenciós kezdeményezése, amely gyakorlatilag egy önálló haderőnek a létrehozását irányozza elő a PESCO alternatívájaként. Hogyan áll ez a kezdeményezés, és milyen veszélyt jelent? Úgy látom, hogy azért eléggé komoly tagállami szereplők is ott voltak e mögött. Ez egy évvel ezelőtt történt, ennyit az európai hadsereg kérdésköréről.

Egy kicsit saját házunk táján: miniszter úrral 2024-re vállaltuk a 2 százalék elérését. Hogy látja: le lehet-e rövidíteni ezt a határidőt? Úgy érzékelem, hogy van egy erős nyomás nemzetközi irányból, hogy az legyen rövidebb, ne 2024-ig, hanem hamarabb valósuljon meg. Mennyire látja ezt reálisnak?

Szintén a 2 százalékos költségvetési ráfordítással függ össze, hogy ennek a háttérben mennyire fogunk tudni önálló védelmi ipart létrehozni. És van-e a védelmi ipar vonatkozásában valami olyan együttműködésre kilátás, akár regionális, akár a régió túlmutató partnerekkel, amely esetleg a bizottságnak a figyelmére számot tarthat?

És végül a keleti kezdeményezésekkel kapcsolatban úgy fogalmazott Sztáray Péter, hogy az egyszerű, míg a déli bonyolult. Na, most azért ez a hibridhadviselés-témakör, amit itt keletről megtapasztaltunk az elmúlt években, azért az azt jelzi, hogy ez sem olyan hagyományos, mint amilyen volt, meg a cyber dimenziója eléggé összetetté változtatja ezt a keleti fenyegetést is. Hogyan állunk a rigai, illetőleg a helsinki kiválósági központokhoz való magasabb szintű, mélyebb szintű csatlakozásnak a kérdésével?

Tisztelt Bizottság! Akik jelentkeztek idáig, és akkor utána adnánk majd meg a vendégeinknek a szót, miután elhangzottak a kérdések: Gurmai Zita képviselő asszony, Juhász Hajnalka képviselő asszony. És Demeter Márta képviselő asszony, akit szeretnék újra köszönteni a Külügyi bizottság ülésén. Keresztes László Lóránt tájékoztatott arról, hogy Demeter Márta fogja az LMP-frakciót a külügyi bizottsági üléseken a jövőben képviselni. Köszöntjük a képviselő asszonyt a bizottság ülésén. Tehát a hölgyek fognak kérdezni. Gurmai Zita képviselő asszony!

GURMAI ZITA (MSZP): Köszönöm szépen. Tisztelt Miniszter Úr, Államtitkár Úr, Igazgató Úr! Kedves Képviselőtársaim! Ébernek kell lenni, ebben szerintem nincsen vita közöttünk, úgyhogy az első kérdés miniszter úrhoz szólna. Miniszterelnök úr washingtoni látogatása előtt az Egyesült Államok budapesti nagykövete beszélt egy

szűkkörű előadáson arról, hogy egy egymilliárd dolláros fegyverüzletet készül kötni a két ország a Lockheed Martin repülőgépgyártóval, és hasonló nagyságrendű védelmi berendezésekről folynak tárgyalások egy másik megnevezett céggel is. Információink szerint ez utóbbi az amerikai-norvég együttműködésben gyártott légvédelmi rakétarendszer telepítése. Történt-e ilyen megállapodás a találkozón? Amennyiben igen, akkor mikor és milyen feltételekkel kötöttek meg ezek a szerződések? És milyen szempontok alapján dőltek el ezek a milliárdos beszerzések?

A másik, a védelmi együttműködési megállapodással kapcsolatosan azt szeretném megkérdezni, hogy mikor nyújtja be a kormány az Egyesült Államokkal kötött megállapodást az Országgyűlésnek, és ez a dokumentum mit fog tartalmazni. Hogyan sikerült a magyar szuverenitást érintő pontokban megegyezni, mert gondolom, hogy ez egy meglehetősen fontos kérdés.

A következő kérdésem, hogy megkapta-e Magyarország azt az Egyesült Államok kongresszusa által korábban már megszavazott 55 millió dolláros hozzájárulást a magyar katonai infrastruktúra fejlesztésére, amelynek folyósítását a védelmi együttműködési megállapodás aláírásához kötötte az amerikai diplomácia. És ha igen, akkor ezzel mi lesz a terv?

Az utolsó kérdésem: egyetértene-e azzal, hogy az EU komolyabban kellene hogy szerepet vállaljon a biztonsági és védelempolitikai kérdésekben, különös tekintettel arra, hogy a brexitet követően a NATO-országok védelmi kiadásainak 80 százalékát nem EU-tag NATO-szövetségesek fogják biztosítani?

A tanulmánnyal kapcsolatosan nagyon köszönöm, hogy erre időt és energiát szántak, szerintem ez egy meglehetősen fontos tanulmány, azt szeretném kérni az elnök úrtól vagy főigazgató úrtól, hogy ezt mi is elolvashassuk. Nekem ennyi lett volna most, és köszönöm szépen még egyszer a tájékoztatást.

ELNÖK: Juhász képviselő asszony!

JUHÁSZ HAJNALKA (Fidesz): Köszönöm szépen, miniszter úr, államtitkár úr, igazgató úr. Én mindannyiukhoz szeretném feltenni a következő kérdést. Elhangzott az a kulcsszó, hogy a helyben való segítség ügye a Közel-Keleten. Ez szintén miniszterelnök úr számára kiemelten fontos volt a Hungary Helps formájában. Nekem az lenne a kérdésem, ugye, sokat beszélünk arról, hogy a nemzetközi szervezetek eddig elsődlegesen úgy gondolkodtak, hogy kimenekíteni onnan a bajban lévő, például vallási közösségeket, és most már egyre többen gondoljuk úgy, hogy a helyben való segítség gyakorlatilag a Közel-Kelet vallási egyensúlyának a megőrzéséhez is hozzátartozik. Hogyan látja miniszter úr, államtitkár úr, igazgató úr, hogy amennyiben az Iszlám Állam, a Muszlim Testvériség és az afrikai területeken az Al-Shabaab és a Boko Haram, ugye látjuk, hogy nagyon hatékonyan és célzottan irtja a keresztény területeket, amennyiben hosszú távon erre nincsen ehhez hasonló válasz, milyen hatása lesz a közel-keleti, adott esetben vallásközi egyensúly felbomlásának biztonságpolitikai szempontból Európára?

Köszönöm államtitkár úrnak, hogy itt Nyugat-Balkán kapcsán felhozta, és itt kérdés lenne számomra: valóban nagyon nagy veszélyt hordoz az, ha a mérsékelt muszlim területek a Nyugat-Balkánon radikalizálódni kezdenek, és látják, hogy a Közel-Keleten milyen hatékonyan vannak jelen? Mit tudunk tenni a megelőzés szempontjából, azon kívül, hogy erre figyelmet fordítunk, és odafigyelünk arra, hogy a több száz év óta békében élő mérsékelt muszlimok a nyugat-balkáni területen ne radikalizálódjanak? Mert akkor ugyanazzal fogunk szembesülni, mint a Közel-Keleten. Nagyon szépen köszönöm.

ELNÖK: Demeter Márta képviselő asszony!

DEMETER MÁRTA (LMP): Köszönöm, elnök úr. Én is tisztelettel köszöntök mindenkit, és köszönöm szépen a tájékoztatást, amit adtak a jelenlévők. Engedjék meg, hogy azzal kezdjem, ahogy ezt minden lehető alkalommal megteszem, hogy köszönetet mondjak itt is a Magyar Honvédség állományának, és hozzáteszem, hogy a rendvédelmi szervek állományának is, akik minden egyes nap azon dolgoznak, hogy ténylegesen a magyar emberek biztonságáért tudjanak tenni és borzasztó nehéz körülmények között végzik ezt a munkát. Ennek egy része nyilvánvalóan a biztonsági környezetből adódik, egy része pedig jelenleg ezeknek a szervezeteknek a helyzetéből, akár bérhelyzetből és egyébektől.

Szeretném ott folytatni, ahogy ezt miniszter úr is nagyon helyesen kiemelte, hogy a béke nagyon törekeny dolog, és minden nap tennünk kell azért, hogy megőrizzük a békét, természetesen minden létező eszközzel. Ehhez nagyon fontos, hogy szövetségesek kelljenek, és szükség van arra, hogy a szövetségesek felé egyébként meglegyen a bizalom. Ennek része az, hogy olyan külpolitikát szükséges hogy folytasson az ország, amely egyébként erre méltatja és megadja azokat a diplomáciai lehetőségeket, amelyek szintén egyébként nagyon fontosak lehetnek a biztonság fenntartásával kapcsolatban, illetve fontos az, hogy Magyarországnak olyan hadereje legyen, amely ténylegesen képes megfelelni a XXI. századi kihívásoknak. Nyilvánvalóan ehhez az szükséges, hogy egy nagyon megfontolt, átgondolt koncepció mentén történő fejlesztés valósuljon meg, és természetesen az állomány felkészítése, a tapasztalatok hasznosítása is hatékonyan történjen.

Ami itt az Európai Unióval és a NATO-val kapcsolatban felmerült és egyébként jó részét tette ki ennek a tájékoztatásnak, magam is azt gondolom, hogy az európai uniós védelmi képességeket, együttműködéseket mindenféleképpen erősíteni szükséges. Fontos kiemelni, hogy a NATO-nak effektíve nincsen alternatívája, és nagyon fontos arra figyelni, hogy a párhuzamosságokat elkerüljük a két szervezet között, hogy minél hatékonyabb működést lehessen lehetővé tenni.

Nagyon örülök annak, hogy itt, a Külügyi bizottságnak van ilyen fajta beszélgetése. Egyébként azt gondolom, hogy ez alap lenne, de most már itt az elmúlt évek során szerzett tapasztalatok alapján már kifejezetten örülünk egyébként ennek is. Kapacitálnám a jelenlévőket is, és egyébként innen is a bizottsági elnököket, hogy más bizottságokban is legyenek ilyen beszélgetések.

Megmondom őszintén, azt hittem, hogy picit beszélünk a nemzeti biztonsági stratégiával és ilyen formán, hogy miniszter úr is jelen van, a nemzeti katonai stratégiával kapcsolatos helyzetről, ugyanis sajnos csak nagyon szőrmentén és teljesen véletlenül elejtett mondatokból lehetett arról értesülni, hogy egyébként tervezik a biztonsági környezet változására módosítani mind a nemzeti biztonsági stratégiát, mind pedig a nemzeti katonai stratégiát.

Erről vajmi keveset hallottunk, amit azért tartok problémának, és nem véletlenül említettem, hogy a fejlesztések a biztonság érdekében - és más intézkedések is - koncepciók mentén kell hogy történjenek, hiszen a Magyar Honvédségben nagyon markáns változások történtek mind jogszabályi környezeti szinten is, és jogszabályi változtatások, nagyon komoly strukturális változtatások, például a Honvédség Parancsnokságának felállításával, emellett pedig rengeteg beszerzés zajlik.

Itt is szeretném elmondani a nagyon hangsúlyos és azt gondolom, jogos kritikát azzal kapcsolatban, hogy teljesen átláthatatlanok ezek a beszerzések. Lényegében egy-egy bizottsági felmentéssel a közbeszerzés alól teljes egészében mentesítve történnek meg ezek, és azért itt nagyon komoly adófizetői pénzekről beszélünk, tehát közel 1000 milliárdos nagyságrend az, amellyel a Magyar Honvédség ilyen formában élhet.

Tehát amennyiben a stratégiával ez nem koherens, és a stratégia jelen pillanatban van esetleg változtatás alatt, ahogy miniszter úr említette, hogy kormányzati egyeztetés van, és ezekben az anyagokban is egyébként ez tűnik föl, innentől kezdve olyan érzése van az embernek, hogy a gombhoz varrjuk a kabátot.

Nekem kérdésem lenne, hogy ez mennyire tud koherens lenni, pontosan milyen változtatások lesznek mind a biztonsági, mind pedig a katonai stratégiában, hiszen lényegében már a Honvédség parancsnoksága működik, és nagyon komoly strukturális változtatások vannak. Az ezzel kapcsolatos kritikáimat most nem mondom el, mert ezt megtettem más bizottsági ülésen.

A védelmi költségvetés emelése nagyon fontos, hogy mielőbb elérjük a 2 százalékot. Az LMP képviselőcsoportja konkrét javaslatot tett erre több alkalommal is, hogy 2022-re már elérjük ezt. Sajnos ezt a kormányzat elutasította. És itt sok szempontot emeltek ki, hogy ez miért szükséges, a szolidaritás és sorolhatnánk. Ezek nagyon fontos dolgok.

Ám azt gondolom, a legfontosabb a magyar emberek számára, hogy magyar nemzeti érdek az, hogy olyan költségvetéssel rendelkezzen a honvédség, amely érdemi és megfelelő működést tud biztosítani. Jelen pillanatban ez a költségvetésben nem adott, tehát az, hogy rendkívüli kormányzati forrásból ad hoc módon biztosítva vannak bizonyos források, ám ezek nincsenek felcímkézve, átláthatatlan módon és egyébként nagyon súlyos korrupciós kockázattal kerülnek elköltsékre, azt gondolom, nem ez a leghatékonyabb módja ezeknek, tehát továbbra is kiállunk amellett, hogy minél előbb hivatalosan a költségvetésben biztosítva, felcímkézve kell a 2 százalékot biztosítani.

Itt arra térnék még ki, elnök úr, amit már említett: a kiválósági központokra és az együttműködésekre. Nagyon örülök, hogy a finnországi együttműködésről esik szó konkrétan ebben az anyagban is. Én például a rigai központtal kapcsolatos együttműködést nem látom, tehát ez konkrét kérdésem lenne. Ezt is már évekkor ezelőtt többször megkérdeztem. Sajnos nem volt rá megfelelő válasz, hogy például a NATO-STRATCOM együttműködéshez csatlakozunk-e, hiszen itt rendkívül fontos, hogy az orosz dezinformációs tevékenység feltárásával kapcsolatban lát el fontos munkát ez a központ, és nincs arról hír, hogy Magyarország ezzel kapcsolatban mit kíván tenni.

Nagyon fontosnak tartom azt kiemelni, ahogy önök is említették, például a keleti kihívásokat. Azt gondolom, hogy ez nem újdonság. Sajnos az elmúlt években ez egyre erősödik, és ehhez első körben jó lenne, ha a mostani stratégiában meghatározott dolgok egyáltalán végre lennének hajtva. Például a migráció elleni fellépés mellett a biztonsági stratégia - a jelenleg érvényben lévő - említi az energiafüggőség enyhítését is a megújulóakra való áttéréshez. Sajnos a Paks II. projekt esetében abszolút nem ezt tapasztaljuk a kormányzat részéről, tehát leginkább kiszolgáltatják a putyini befolyásszerzési törekvéseknek az országot.

Itt szeretném megemlíteni azt is, hogy természetesen amikor nem a katonai eszközökkel történő kihívások kezeléséről beszélünk, akkor például érthetetlen a Dunakeszi Járműjavító átjávítása orosz kézbe. Teljesen érthetetlen az, hogy az ipari és kereskedelmi minisztérium Oroszországban közölte, és onnan kellett azt megtudnunk, hogy tárgyalások folynak orosz helikopter-összeszerelő üzem létrehozásáról itt Magyarországon: a Vertoleti Rosszii cég tárgyal egy magyar céggel, tehát erről is szeretnék információt kérni, illetve szeretném megemlíteni a Nemzetközi Beruházási Bank kérdését. Tehát amikor arról beszélünk, hogy fel kell lépni a terrorizmus ellen és ez így van, fel kell lépni, ezt meg kell tenni mind Magyarországon, mind nemzetközi együttműködésben, akkor nem mehetünk el a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem mellett sem, és a pénzmosási küzdelem mellett sem.

Most a Nemzetközi Beruházási Bank olyan terepet biztosít, amely egyébként nemcsak a putyini befolyásszerzési törekvéseket erősíti, hanem lényegében egy fekete lyukként ott minden eltűnik. A magyar hatóságok nem ellenőrizhetnek semmit, ilyen formában a NAV sem, tehát pont ezt a fellépést ássa alá, úgyhogy nekem ez lenne a kérdésem, hogy ilyen környezetben mit kíván tenni a kormányzat azért, hogy a magyar emberek biztonságát hatékonyabban biztosítsa. Köszönöm szépen.

ELNÖK: További kérdés, vélemény? *(Senki sem jelentkezik.)* Amennyiben nincsen, megadnám a szót. Miniszter úr, parancsoljon! Kicsit kitágítottuk a kört, de ízlése szerint találja el a miniszter úr, hogy mire kíván válaszolni, parancsoljon!

Dr. Benkő Tibor válaszai

BENKŐ TIBOR honvédelmi miniszter: Köszönöm szépen. Természetesen megosztjuk a kérdéseket az államtitkár úrral, hiszen vannak olyan kérdések, amelyekkel a külügy- és külgazdaság foglalkozik, más kérdésekben pedig a honvédelmi tárca az érintett. Elnézést kérek a hölgyektől, hadd válaszoljak a feltett kérdések tükrében először arra, amit elnök úr kérdezett.

2024-ig, azt mondtam, hogy a walesi NATO-csúcsértekezleten ez a döntés született, és Magyarország ezt vállalta, ugyanakkor ez az alapvető célkitűzés továbbra is, és természetesen ha a gazdaság teherbíró képessége megengedi, akkor tervbe vesszük azt, hogy előbb is teljesítsük ezt a 2 százalékos célt. Ugyanakkor mindig leragadunk ennél a 2 százaléknál, pedig nem ez a legfontosabb, hiszen a NATO elvek szerint ez a 2 százalék nincs precízen, pontosan meghatározva, hogy mi minden tartozik bele. Ilyen értelemben mi, Magyarország, amit vállalunk és amit teljesítünk, az kimondottan védelmi jellegű kiadás. Ebben nincs benne nyugdíj, ebben nincs benne közművelődés, nincs benne sport, amely más tagországoknál ugyanúgy megtalálható.

Az, hogy mennyire biztosított a 2 százalék vagy sem, erre csak azt szeretném mondani, mert szoktak ilyen felvetések lenni, hogy ha a kormánynak van egy 2015-ös határozata, amit '16-ban módosítottak, hogy a költségvetést minden évben a GDP 0,1 százalékponttal növeli, akkor nem jön ki ez a 2 százalék. Erre csak azt tudom mondani, hogy tavaly sem 1,4 százalék GDP-t kellett volna teljesíteni, hanem jóval kevesebbet, tehát valóban a kihívásoknak és az ország gazdasági helyzetének tükrében ezt mi tudjuk bővíteni és fejleszteni. Egy védelmi kiadás, különösen egy ilyen nagy honvédelmi átalakítás esetében nehezen képzelhető el lineárisan, hogy márpedig azt mondjuk, hogy ebben az évben csak ennyi, a következő évben meg annyi, hanem sokkal inkább itt figyelembe kell venni a piaci helyzetet is, hogy milyen lehetőségek vannak. És ha már egyszer Európában és a többi tagállamban is felmerült a fegyverkezés kérdése, akkor, ha időben nem lépünk egyes területeken, akkor le is maradhatunk róla. Hiszen, ha csak a harckocsi- vagy éppenséggel a helikopter-beszerezést nézzük, most is 2023-ra és '25-re tudja vállalni a cég, a vállalat azt, hogy legyártja ezeket az eszközöket. Hiszen nem raktári eszközökről van szó. Éppen ezért azt tudom mondani, hogy ha a lehetőség adott, akkor korábbra, de alapvetően a célkitűzés az, hogy 2024-re érjük el a GDP 2 százalékát.

A másik, az önálló védelmi ipar, ez volt az elnök úr kérdése. Igen, valóban az önálló védelmi ipar tekintetében szó esett róla, hogy elsősorban a hazai fegyvergyártással, kézfegyver-gyártással indultunk el, bár korábban beszéltünk róla, de az nem keltett olyan nagy érdeklődést, hiszen a katonák egyéni felszerelése, ruházata tekintetében is Magyarországon már megkezdtuk a gyártást, ehhez képességeket hoztunk létre. A képességek, nagyon egyszerűen azt mondom, hogy varrodákat, hiszen a könnyűipar fejlesztése is fontos Magyarország és a Magyar Honvédség számára, hogy

ne máshol varrják a katonák ruháját, és a gyakorló ruházat is egy korszerű, modern, komfortos ruházat legyen a katonák számára és ne csak a fegyver.

Ha a fegyvert nézzük, akkor az az elgondolás, kezdtük a fegyverrel, ami nagyobb volumenű, pisztoly, géppisztoly, gépkarabély, és most már a mesterlövő fegyverek gyártását is tervezzük, és előrehaladott állapotban vagyunk a hazai kutatás-fejlesztés tekintetében. De nem titkolt szándékunk a fegyvergyártás önmagában, mint egy fegyvergyártó üzem, amely körülbelül 200 főt hivatott foglalkoztatni, most jelenleg 98 fő foglalkoztatott van. Az év második felében indítjuk el a fegyverek sorozatgyártását, és fejlesztjük fel 200 főre az üzem foglalkoztatottjai számát. Ugyanakkor az üzem, mint fegyvergyártó üzem, önmagában kevés, meggyőződésünk, hogy a fegyverhez a lőszer és a lőport is Magyarországon kell előállítani, és természetesen mind a fegyver, mind a lőszer tekintetében keresni kell nemzetközi vonatkozásban az együttműködést.

Tehát akkor rögtön választ adnék arra a kérdésre is, hogy van-e olyan terület, ahol közös fejlesztésekben és együttműködésben kívánjuk megvalósítani ezeket a projekteket. Hiszen, ha a fegyvergyártó üzemnek a kapacitását nézzük, kétműszakos kapacitással is Magyarország számára 4-5 év alatt le fogja gyártani azt a fegyvermennyiséget, amire szükség van Magyarországon. Tehát máris meg kell kezdeni a nemzetközi piackutatást, hogy egy hosszabb távú permanens folyamatot tudjunk biztosítani.

Ezen túl a PESCO tekintetében is van regionális együttműködés, több országgal, tehát nemcsak a csehekkel a fegyvergyártás vonatkozásában, hanem nagyon sok területen van nagyon szoros együttműködés. Amit így nyilvános formában el tudok mondani, az természetesen a lokátortechnika, a különböző felderítő eszközök, az optikai eszközök, hiszen azért Magyarországon jelenleg is, most már gyártunk optikát ezekhez a fegyverekhez, legyen akár a gépkarabély, akár a mesterlövő fegyver. Van ilyen együttműködési megállapodásunk, ha a regionálist nézzük, a szlovákokkal is, ott pedig a tűzvezetés, az önjáró lövegek vagy a tűzérségi eszközök vonatkozásában. Van együttműködés a lengyelekkel is, tehát röviden a válasz az, hogy számunkra rendkívül fontos a regionális együttműködés is, és ezen belül pedig az az önálló védelmi ipar, amely a többi ország számára is kedvező lehet.

Gurmai képviselő asszony kérdéseit köszönöm szépen, teljesen helytállóak azok az információk, amiket ön elmondott. A washingtoni látogatás előtt, igen, volt megbeszélés az amerikai nagykövet úrral több témában is. Én úgy gondolom, ki is szoktam hangsúlyozni, nem titok ez, amikor a nagykövet úr Magyarországra került, és a megbízó levelét a köztársasági elnök úrnak átadta, a következő útja a Honvédelmi Minisztériumba vezetett. Rögtön akkor itt választ adnék talán arra a kérdésre is, hogy szövetségesek felé való bizalom tekintetében, ha az amerikai nagykövet így gondolja, és azóta háromszor találkoztunk, akkor valamilyen bizalom létezik az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország tekintetében.

Konkrétan választ adva arra a légvédelmirakéta-képességre, amit tetszett említeni: az valóban egy norvég-amerikai közös eszköz, amelyet, ha az az eszköz lenne, akkor ebben Magyarországnak és a magyar hadiiparnak is jelentős szerepet szán. Hiszen ez több modulból áll, és ennek egyik modulját Magyarországon elő lehetne állítani. De semmiféle szerződés nem kötött erre az eszközre, ez egy lehetőség. Demeter képviselő asszony mondja, hogy nem átlátható a beszerzés, és ez így nem megnyugtató. Hát ezek a beszerzések mindig is így történtek, ilyen eszközre közbeszerzést kiírni egyszerűen lehetetlen, mert erre - képességvonatkozásban - nem sok lehetőség van. Itt az átláthatóságot, a bizalmat, a megbízhatóságot másként kell értelmezni, hiszen ez nem egy egyszerű gépjármű, amelynek a beszerzését lehet közbeszerzéssel is végezni.

Annyit szeretnék mondani, hogy van egy megállapodás, amely azt mondja, hogy figyelembe vesszük ezt is. De ez még nem jelenti azt, hogy más területen nem folyik részünkről piackutatás, mondjuk, Németország, mondjuk Izrael vagy éppenséggel más vonatkozásban, ahol olyan képességű eszközöket tudnak fejleszteni, biztosítani, amely a Magyar Honvédség, Magyarország létének, szuverenitásának biztosítása érdekében szükséges. Tehát semmiféle pénzkifizetés nem történt, semmiféle lekötés nem történt. A tárgyalás egyik - mondjam úgy, hogy szegmensével vagy egyik partnerével folytatott - eredményéről tudok egyelőre beszámolni.

Védelmi együttműködés megállapodása, ez a másik fontos kérdés. Eddig is volt hasonló jellegű megállapodás az Amerikai Egyesült Államok és Magyarország között. Ez az úgynevezett Omnibus megállapodás. Mikortól várható? A kormány döntött, a kormány elfogadta, tehát hamarosan majd az Országgyűlés elé kerül ez a megállapodás. Ennek a lényege, a legfontosabb az, hogy az Omnibus megállapodásnak egy updated, naprakész változatát láthatjuk, amely garanciát és biztosítékot ad Magyarország számára. Tehát így szerepel a szövegben, hogy a magyar törvények tiszteletben tartása mellett. És még egy fontos kérdés van benne, hogy Magyarország területéről műveleti feladat nem kezdeményezhető. Tehát megvan Magyarország szuverenitása ebben a megállapodásban, megtalálható, fellelhető, és benne van a garancia, a biztosíték arra, hogy a magyar törvények, a jelenlegi törvények tiszteletben tartása mellett lehet bármiféle mozgást, kiképzést, gyakorlást Magyarország területén végrehajtani.

Itt, ami kulcsfontosságú kérdés, amikor majd találkoznak vele a parlamentben, mindig azzal foglalkozunk, hogy állomásoztatás. Ez rossz beidegződés. Mit jelent az állomásoztatás kérdése? Ennek definíciója. Ugyanis az is állomásoztatásnak minősül, amikor kiképzésre jönnek ide, mert most is itt vannak március óta, erre is megvan a döntés. De ez nem állomásoztatás.

A definíció pontos meghatározása a fontos. Az 55 milliárd amerikai dollár támogatással kapcsolatosan: ez folyamatosan érkezik. Megvannak azok a képességek, amelyekre kértük és amelyeket az Amerikai Egyesült Államok biztosít. Ez elsősorban a különleges műveleti képesség kialakítása, többek között az, amit említettem, ez a regionális különleges műveleti komponens központ létrehozása, és majd a repülőbázisok bővítése. Elsősorban Kecskemétről beszél. De ez folyamatosan érkezik annak tükrében, hogy hogyan mennek... *(Dr. Gurmai Zita közbeszólására:)* Igen.

Nem egyszerre fog érkezni, hanem éveken keresztül elhúzódó támogatási forma ez. Talán legjobban a különleges műveleti erőknél lehet ezt látni, akik 2005 óta építjük ezt a különleges műveleti képességet és folyamatosan kapják ezeket az amerikai támogatásokat.

Juhász képviselő asszonynak, alelnök asszonynak: azt hiszem, választ adtam mind a négy felvetett kérdésre. *(Juhász Hajnalka: Az EU komolyabb szerepvállalása a biztonságpolitikai és védelempolitikai kérdésekben.)* Igen, egyetértünk. Elnézést, ez volt a negyedik. Egyetértünk, támogatjuk. Természetesen ez rendkívül fontos számunkra.

Juhász képviselő asszony kérdésére. Egyetértünk mindazzal, amit ön elmondott. Elsősorban a Nyugat-Balkánon történő radikalizálódásnak hogyan tudunk elébe menni, hogyan tudjuk megállítani, vagy hogyan tudjuk azt elérni, hogy ez ne következzen be. Erre csak azt tudom mondani, hogy nem véletlenül jelent prioritást Magyarország számára a Nyugat-Balkán és a Nyugat-Balkánon való jelenlétünk. Erre a kérdésre, úgy gondolom, hogy majd Sztáray államtitkár úr bővebben fog válaszolni.

Nekünk az a legfontosabb; - ön említette a kimenekítés kérdését. Itt rendkívül nagy létszámról van szó. Itt is az az elvünk továbbra is, hogy helyben oldjuk meg. Helyben. Tehát nem kimenekíteni, mert azért ha egy családot a gyerekekkel együtt

kiszakítunk abból a környezetből, ahol születtek, egyáltalán nem biztos, hogy megtalálják a helyüket más környezetben, más civilizációban. Tehát sokkal inkább ott kell nekünk a gondokat, problémákat kezelni, ahol azok keletkeznek.

Tudom, hogy ez rendkívül nehéz olyan körülmények és olyan feltételek mellett, amilyen körülmények és feltételek mellett élnek - lehet látni ezeket a terrortámadásokat is, hogy a keresztény emberek ellen irányulnak, de akkor is ott kell. Ott kell megoldani és ott kell kezelni. Mi elsősorban erre kívánunk berendezkedni.

Azt szoktam mondani, hogy a katonáink, akik békefenntartói feladatban vannak és életüket nemcsak kozkázttatják, hanem életüket áldozzák azért, hogy más népek szabadságát, boldogulását, megélhetését elősegítsék, ezt nem véletlenül teszik. Ez az áldozatvállalás akkor is úgy képzelhető el, hogy ott, a környezetben kell rendezni. Úgyhogy erre csak azt tudom mondani, hogy mi ebben az irányban gondolkodunk, és mi ezt támogatjuk és segítjük.

Demeter Képviselő Asszony! Köszönöm szépen az elismerő gondolatokat, az elismerő szavakat. Én teljes mértékben egyetértek azzal, amit ön elmondott, hogy mi minden feltételt és körülményt kell ahhoz megteremteni, hogy a katonák az általuk elvégzett és nagybecsült, elismerésre méltó munkát más formában is elismerjük.

Itt elsősorban a katonákról való gondoskodás a fontos. A katonákról való gondoskodást szolgálja az az életpályamodell, amit elindítottunk. Ennek egyik eleme az illetményfejlesztés, amit 2015-től kezdeményeztünk, és a magyar katonákra megrendőrökre, mondjam úgy, hogy az egyenruhások többségére vonatkozik ez az 50 százalékos bérfelállítás, amivel nem állunk meg. 2018-ban is, amikor miniszter lettem, nyíltan és nyilvánosan mondtam, hogy egy életpályamodell nem attól életpályamodell, hogy megalkottam '15-ben és még '40-ben is az van. Azt évente szépen korrigálni kell, módosítani kell, ahogy változnak a körülmények, a feltételek, a lehetőségek, akkor ezt változtatnunk kell.

Éppen ezért van az, hogy az illetményfejlesztést '15-től kezdeményeztük, az egészségbiztosítási rendszert, amely szintén része az életpályamodellnek, szintén január 1-jétől vezettük be, a lakástámogatási rendszert pedig most helyeztük új alapokra, és indul a nyár derekán. Ez az, amikor egy életpályát kezelnünk kell.

Az utolsó etap a bérfelállításban '19. januárral lejárt, akkor érjük el az 50 százalékot. Ez nem jelenti azt, hogy akkor ezt így kell hagyni. Ezen dolgozunk, a kormány is dolgozik, hogy figyelembe véve az ország teherbíró képességét függetlenül attól, hogy 43 évig katona voltam, és ennek a tárcának az élén állok, azért az ország teherbíró képessége mellett nemcsak a védelmi kiadásokat kell nekünk figyelembe venni, hanem mást is, és úgy gondolom, hogy minden, a honvédségre vonatkozó támogatást a kormány részéről a tárca meg is kap.

Tehát én biztosítottnak látom azt, hogy a katonákra odafigyelünk, gondoskodunk. Hiszen az is a katonák érdekeit szolgálja, amit említettem, hogy a katona egyéni felszerelése, fegyverzete korszerű legyen, modern legyen, komfortos legyen, és minden területen az legyen. Minden területen, mind a gyakorló, mind a köznapi viselési formában.

Röviden választ adtam szerintem: a szövetségesek felé bizalom. Ön nyilván ketté kívánja osztani azt, hogy van egy politikai és van egy katonai. A kettő egymástól elválaszthatatlan, mert ez nem úgy működik, hogy csak politikai tekintetben, ha a bizalomról beszélünk. Magyarország katonai értelemben mindig is élvezte a szövetségesek bizalmát. Nem tudok olyan szövetséges országról vagy államról, aki bizalmatlan lett volna a magyar katona iránt vagy a Magyar Honvédség iránt. Tehát a bizalom mindig is létezett, különben nem tudtunk volna olyan dolgokkal büszkélkedni, hogy a katonáink hol vesznek részt feladatokban, nem tudtunk volna olyan dolgokkal büszkélkedni, hogy hány kiemelt vezető beosztású tisztünk szolgál a NATO

parancsnokságokon, vagy éppenséggel akkor nyilván valamitől eltiltottak volna minket, ha a bizalom nem működött volna.

Úgy gondolom, régi katonai fejjel - meg amit most is látok -, hogy szerintem igenis megfontolt, átgondolt koncepció mentén történt a haderőfejlesztés minden egyes kérdése. Olyan értelemben, hogy mire van szüksége Magyarországnak, mire van szüksége ennek a biztonsági környezetnek a garantálásához, és mire van szüksége a NATO-nak. A NATO-nak és az Európai Uniónak. Én úgy gondolom, hogy ez eléggé átgondolt, ebben benne van a nemzeti, a hazai, benne van a NATO, benne van az EU. Tehát igenis átgondolt, megfontolt koncepció mentén történt ennek az elgondolása.

Azért már hallottam mástól is ezt a kifejezést, én nem tartom helyénvalónak, elnézést kérek, ha ez... El kell rajta gondolkodni, én nem tartom helyénvalónak, hogy a NATO-nak nincs alternatívája. Tudom, hogy milyen megfontolásból mondogatják, de saját papírjaimban is láttam már ezt az elgondolást, és javasolnám, hogy nézzük meg, mert félreértelmezhető, hogy a NATO-nak nincs alternatívája. Szerintem meg van alternatívája, a 70 év is bizonyítja. Az más kérdés, hogy a jövőt illetően a NATO megmaradása, erősödése, bővítése mégiscsak egy alternatíva, egy elgondolás alapján történt, és történik most is. Az, hogy most az Európában vagy az európai államok között elfoglalt helye, szerepe a NATO-nak vagy éppenséggel azok a feladatok, amelyeket a NATO támogat, és NATO-vezetés alatt működik, vagy nem NATO-vezetés alatt működik, hanem koalíció vagy nagykoalíció keretében működik, szerintem mindez azért azt bizonyítja, hogy a NATO-nak van alternatívája. Tehát tisztázzuk, javasolom, hogy tisztázzuk ezt a kérdést, hogy ki mit ért alternatíva alatt.

Nemzeti biztonsági stratégia és a nemzeti katonai stratégia. Nem csak két stratégiát emelnék ki, hiszen ez nagyon leszűkítő. A honvédelem kérdése, azt mondjuk, hogy nemzeti ügy. A lelegején említettem, hogy a biztonsági környezet és a biztonság megteremtése szinte minden minisztériumot, minden ágazatot érint. Tehát a nemzeti biztonsági stratégia, amely jelenleg egy munkapéldányban rendelkezésre áll, és egyeztetünk a társmisztériumokkal, az igenis megvan, és én bízom benne, hogy az év közepén ez kormány elé kerül, és döntés fog születni ebben a kérdésben, ennek az elfogadása felszólítja a többi tárcát, a többi minisztériumot, hogy az ágazati stratégiát 60 napon belül készítsék el. Mert én azért nem mondanám, hogy most a gombhoz varrjuk a kabátot, hiszen nemzeti biztonsági stratégiája most is létezik az országnak, nemzeti katonai stratégiája is van. Egyik-másik minisztériumnak ágazati stratégiája is van, az más kérdés, hogy teljes egészében nem fedi le a jelenlegi biztonsági környezeti változásokat. De a nemzeti biztonsági stratégia megint olyan dolog, hogy nem holnapra írjuk, hanem hosszabb időre szól, és az abban bekövetkező változásokat pedig le kell követni. Tehát szerintem megvan az a kabát, csak lehet, hogy máshová kell varrni a gombot meg hozzá a gomblyukat is.

Én is úgy gondolom, és ezt hangoztattam végig, bízom benne, hogy jól értettem önt, hogy a magyar nemzeti érdek az elsődlegesen meghatározó, és a magyar nemzeti érdek azt kívánja, hogy Magyarországnak legyen egy erős Magyar Honvédsége, olyan erős katonai képességekkel rendelkezzen, amely tudja biztosítani, és ki tudja szolgálni a szövetséges vezető elemeknek és szervezeteinek a feladatrendszerét is. Tehát ebben az irányban haladunk.

Rigai központtal kapcsolatosan. Szerintem a Sztáray úr fog róla szólni, de nem helytállóak az információi, mert a rigai központban van nekünk emberünk, már tavaly is volt.

DEMETER MÁRTA (LMP): Konkrétan úgy intenzíven részt venni a munkában, hogy csatlakozni is hivatalosan, tehát kapcsolattartó van, ez két külön kérdés.

DR. BENKŐ TIBOR honvédelmi miniszter: Igen, én is úgy tudom, hogy két külön kérdés, de ha ott van a helyszínen, és ott dolgozik, akkor valami úton-módon csak ott van, akkor csak csatlakoztunk. Nem jól tudom? Szerintem ott vagyunk Rigában, ott van az emberünk, dolgozik, kinevezésre került ebbe a munkakörbe. Lehet, hogy az információ nem a rigai központra vonatkozik, hanem a helsinki, ahol tervezzük a csatlakozást. De az egyik a stratkom, a másik pedig a hibrid. A hibridnél tervezzük a részvételt, a stratkomnál meg van emberünk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük, miniszter úr. Államtitkár Úr, Igazgató Úr! Mi az, amiben még úgy érzik, hogy válaszolni szükséges? Parancsoljanak!

DR. SZTÁRAY PÉTER ANDRÁS államtitkár (Külgazdasági és Külügyminisztérium): Köszönöm, elnök úr. Tudom, hogy kevés az idő, egy-két telegrafikus válasz. Az egyik, kezdjük ezzel: valóban intézményi szempontból Magyarország hivatalosan nem csatlakozott, de első lépésben küldtünk egy nagyköveti szintű képviselőt, aki volt NATO-nagykövet, és lehet, hogy lesz egy fokozatosság a jövőben, majd meglátjuk, hogy intézményi szempontból csatlakozunk-e.

A másik: valóban a hibrid, nem tudtam belemenni, nem volt idő, de ez egy nagyon komoly kérdés. Nem új egyébként, tehát a trójai falótól kezdve, látunk hibrid jellegű hadi fellépést, viszont ezért is fontos az, hogy majd a Honvédelmi Minisztérium révén akkor a helsinki központban is legyen Magyarországnak egy képviselője, mert ezen keresztül tudunk ebbe jobban belefolyani.

A NATO alternatívája kérdéshez, azt hiszem, hogy ez nagyon messzire vezet. Ha olyan értelemben beszélünk róla, hogy a kollektív védelmet melyik szervezet tudja ellátni, akkor pillanatnyilag ilyen értelemben nincs alternatíva, mert nincs másik szervezet. De úgy, ahogy a miniszter úr mondta, olyan értelemben viszont tényleg egy következő kérdés, hogy milyen egyéb feladatokat tudnak ellátni a különböző szervezetek. És itt jön Gurmai Zita kérdése, ami a nagyobb szerepvállalás szükségességéről szól, valóban ez nagyon fontos, a képességfejlesztésben elindult errefelé. Az a kérdés, hogy ezt milyen struktúrákkal tudjuk megoldani, amiről szó is volt, ami nem sérti majd a NATO-val való együttműködést, és nem kettőzi meg a rendszert. De hogy kell, az egyértelmű.

A tanulmányt elnök úr kérdezte. Mi hozzájárultunk ahhoz, hogy köröztessék a bizottság tagjainak körében, úgyhogy ez vagy megtörtént, vagy megtörténik hamarosan. *(Gurmai Zita: Folyamatban van...)*

Paks, az egy külön ügy, mert energiabiztonsági, nemzetbiztonsági és egyéb kérdéseket is érint, azt gondolom, hogy nyílt ülésen nyilván nem lehet belemenni, de egy dolgot azért megemlítenék. Tehát valahogy biztosítani kell a fenntarthatóságot a magyar energiaellátásnál, és ez egy jó eszköz, azt gondolom. A másik az, hogy ez egy orosz technológiára épülő atomerőmű lesz, de azért azt tudjuk, hogy a Westinghouse és más cégek stratégiai jelentőségű szerződéseket kötöttek már, hogy a turbinákat és egyéb részeit hogyan fogják működtetni ennek az orosz, idézőjelben orosz atomerőműnek. Tehát, ha csak ezt az egyet nézem meg, plusz a fűtőelemeknek a jövőbeni nyugati technológiájú cserélhetőségét is, akkor azért ez azt mutatja, hogy egy kiegyensúlyozottabb megközelítés is szükséges lenne ebben a kérdésben. De tényleg nem lehet most belemenni, mert se idő, se felkészültség pillanatnyilag nincs rá.

Még egy dolog: Juhász Hajnalka, a kimenekítés, helyben segítség. Teljesen egyértelmű, hogy a helyben segítség lenne a prioritás. Van egy politikai probléma, az, hogy Szíriában jelenleg a nemzetközi közösség nagy része nem akarja visszaengedni a közelben lévő menekülteket, amíg a politikai folyamat, a rendezési folyamat nem ér el egy olyan szintre. A politikai folyamat nem halad nagyon, tehát ebben az értelemben

van egy ellenérdekeltségünk is, mert mi azt szeretnénk, ha a keresztény közösségek, illetve a többi menekült is visszakerüljön minél hamarabb a helyére, és ott tudjuk őket támogatni. De ez a probléma fennáll.

A Nyugat-Balkánról pedig azt gondolom, hogy az egyik fő probléma az, hogy az Európai Unió halasztgatja a bővítést, és most is éppen ennek vagyunk a tanúi. Júniusban várunk döntéseket, de igazából nincs nagy étvágy arra, hogy ez bekövetkezzen. Amíg ez a hatalmi vákuum ott fennáll, addig számítani kell arra, hogy más erők befolyást akarnak szerezni. És itt a szélsőséges iszlamista befolyásszerzésnek nagyon komoly szerepe van.

Tehát lehet programokkal segíteni őket, lehet tapasztalatcserével. A büntetőjogi együttműködésben szerintem lenne még együttműködési kapacitás, tehát hogy ők hogy járjanak el a külföldi harcosokkal szemben, stb., de az van, hogy amíg ez a vákuum fennáll, addig nem lesz lehetőség arra, hogy ezen érdemben továbblépjünk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Igazgató Úr!

UGRÓSDY MÁRTON igazgató (Külügyi és Külgazdasági Intézet): Igazán gyorsan csak egy kis önreklámra használnám fel az utolsó pillanatokat. A Nyugat-Balkánról hazatért külföldi harcosok, illetve alapvetően a külföldi harcosok kérdésében is több anyagot publikáltunk az utóbbi időben, ezeket elnök úron keresztül természetesen megküldjük a bizottság tagjainak.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük a Külügyi Intézetnek a nagyon színvonalas és rendszeres elemzéseket, mint ahogy ezt az anyagot is, amit most itt államtitkár úr zöld jelzése alapján meg fogunk küldeni. Egyetlen gondolattal szeretném a bizottsági ülést összefoglalni.

Az elmúlt évtizedekben nagyon komoly erénye volt a magyar kül-, biztonság- és védelempolitikának, hogy fönn tudtunk tartani egy konszenzust, egy pártpolitikai konszenzust. Úgy látom, hogy természetesen az elmúlt időszakban behatolt erre a területre is a pártpolitikai vita, de fő vonalaiban a mai bizottsági ülés, azt gondolom, egyértelműen alátámasztja azt, hogy létezik ez a konszenzus. Tehát az, hogy a védelem- és biztonságpolitika nemzeti ügy, ez nemcsak egy óhaj, hanem ennek van egy mindennap a gyakorlati politika szintjén kitapintható jelenléte, illetőleg képesek vagyunk ezt újraalkotni. Azt gondolom, hogy ez némi erőfeszítést igényel, hogy újra tudjuk ezt a konszenzust alkotni, de mind a magyar képességfejlesztés tekintetében, mind a kihívások tekintetében - legyen szó a NATO keleti, déli kihívásairól, a NATO-EU együttműködésről -, a célok tekintetében is úgy látom, hogy van egy fő vonalaiban létező konszenzus a magyar biztonság- és védelempolitikában egy érték, és próbáljuk meg ezt megőrizni. Ebben szeretném összegezni a bizottsági ülést.

Köszönöm szépen, miniszter úr, hogy itt volt közöttünk. Számítunk a rendszeres párbeszédre, ahogy ezt vállalta is, és nagyon örvendetesnek tartom azt is, hogy a két kulcstárca ebben a kérdésben szemmel láthatóan egy követ fúj. Köszönöm szépen, hogy itt voltak közöttünk.

Az ülés berekesztése

Tisztelt Bizottság! Mielőtt az ülést berekeszteném, szeretném jelezni, hogy július 1-jén hétfőn, 10 órai kezdettel zárt ülés keretében két nagykövethjelölt meghallgatására fog sor kerülni. Július 1-jén 10 órakor. *(Dr. Gurmai Zita: Melyik lesz ez a kettő? Nem név szerint, hanem melyik ország?)* Tájékoztatom majd a képviselő asszonyt.

(Derűtség.) Köszönjük szépen miniszter úr, még egyszer, államtitkár úr, igazgató úr, viszontlátásra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 04 perc)

Németh Zsolt
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Lajtai Szilvia és Barna Beáta